ŞERHUS-SUDÛR

FÎ HALLİ

MUŞKİLETİL-İHTİLAF

BEYNEL-ULEMA

﴿شرح الصدور بتحريم رفع القبور﴾

[Türkçe-Turkish-تركي]

MUHAMMED B. ALİ eş-ŞEVKANİ

-Rahimehullah-

BUNUNLA BERABER

TATHİRUL-İ'TİKAD

KİTABINDAN BİR CÜZ

İMAM MUHAMMED B. İSMAİL

es-SAN'ANİ

-Rahimehullah-

VE

HİNDİSTAN'IN BÜYÜK ALİMİ

ŞEYH SIDDÎK HASEN el-GANÛCÎ'NİN

FETVASI

Mütercim

Harun Yıldırım

ŞERHUS-SUDÛR
FÎ HALLİ
MUŞKİLETİL-İHTİLAF
BEYNEL-ULEMA

MUHAMMED B. ALİ eş-ŞEVKANİ

-Rahimehullah-

﴾ALİMLERİN İHTİLAFLARINDA GÖNÜLLERİ YATIŞTIRMAK﴿

O, şeyh, imam, âlim, fâdıl, fâkih, müfessir, kadı Muhammed b. Ali b. Muhammed eş-Şevkani'dir. Zülkı'de ayında, hicri 1173 senesinde San'a'nın[1] doğusunda Şekvan bölgesinde dünyaya gelmiştir. Sonra oradan babasıyla beraber San'a şehrine intikal olmuştur. Kur'an-ı Kerîm'i, fıkıh, fıkıh usûlü, nahv, belağat, mantık ve başka dallarda bir çok metin ezberlemiştir. Alimlerin meclislerinde hazır bulunmuş, onlardan ders almış, hatta bu ilimlerden bir çoğunda üstün seviyeye ulaşmıştır. Bundan sonra, tedris (ders okutma), te'lif (kitap yazma) ve fetva işleriyle uğraşmıştır. Kadılık makamını üstlenmiş ve bu görevini kırk sene devam ettirmiş ve vefatından iki yıl önce de bu görevinden ayrılmıştır.

O'nun ilim meclisi, öğrencilerle dolup taşar ve bir çok ders olurdu. Öğrencileri O'ndan her gün on dersden fazla çeşitli ilimlerde ders alırlardı.

Zeydî mezhebi âlimlerinin kaynağı olması ve sünnet âlimlerinin tefsir, hadis ve hadis usûlüyle alâkalı

[1] Yemen de bir şehir

kitaplarını ellerinde tutmaları O'nun değerini ve yüksekliliğini göstermeye yeter.

EN ÖNNEMLİ ESERLERİ

Büyük Âlim Şevkâni'nin eserleri, yaklaşık iki yüz yetmiş sekiz (278) adede ulaşmıştır. Bunlardan otuz sekiz tanesi basılmıştır.

Bunlardan en meşhurları şunlardır:

1- Fethul-Kadîr fî Tefsîril-Kur'anıl-Kerim
2- İrşâdul-Fuhûl fî İlmil-Usûl
3- Neylul-Evtar Şerhul Muntekal-Ehbar
4- Ed-Durarîl-Mudiyye
5- El-Kavlul-Mufîd min Edilletil-İctihadi vet-Taklîd
6- Es-Seylul-Cerrar alâ Hadai'gil-Ezhar
7- El-Bedrut-Tali' bi Mehasinil-Karnis-Sabi'
8- Ed-Durrun-Nedid fi İhlâsi Kelimetit-Tevhîd

Şeyh Şevkânî, selef akîdesinin müdafaasından ve ilmin yayılması yolundaki gayretlerle dolu bir hayattan sonra hicrî 1250 yılının Cemadul-Âhir ayında vefât etmiştir.

Allah O'ndan, İslam'a ve Müslümanlara vermiş olduğu hizmetlerinden dolayı razı olsun ve geniş bir rahmetle rahmet etsin. –Amin-

بسم الله الرحمن الرحيم

ALİMLERİN İHTİLAFLARINDA GÖNÜLLERİ YATIŞTIRMAK

Hamd, Âlemlerin Rabbi olan Allah içindir. Salât ve selâm peygamberlerin efendisine, temiz âilesine ve saygıdeğer ashâbına olsun.

Şunu bil ki (Ey Müslüman Kardeşim!), müslümanlar arasında şu bidattir veya bidat değildir, mekruhtur veya değildir, haramdır veya haram değildir veyahut başka konularda görüş ayrılığı meydana geldiğinde, sahâbe zamanından günümüze kadar (selef ve halef) –ki bu Muhammed*-sallallahu aleyhi ve sellem-*'in peygamber olarak gönderilişinden beri 13 asırdır- müçtehid âlimler arasında dînî meselelerin herhangi birisinde, görüş ayrılığı meydana geldiğinde yapılması gereken; meseleyi Allah Subhânehû'nun Kitabına ve Rasûlü -sallallahu aleyhi ve sellem-' in sünnetine döndürmek olduğunda Müslümanlar ittifak etmiştir.

Allah Teâlâ Kitabında şöyle buyuruyor:

﴿*Eğer bir şeyde anlaşmazlığa düşerseniz, onu Allah'a ve Rasûlüne döndürün*﴾ [2]

Allah Subhânehû'ya döndürmenin manası; Kitabına döndürmek demektir. Rasûlü -sallallahu aleyhi ve sellem-' e döndürmenin manası ise; vefatından sonra sünnetine döndürmek demektir. Bunda Müslümanların tamamının arasında ayrılık yoktur. Şayet müctehidlerden birisi "bu helaldir", diğeri de "bu haramdır" derse, o ikisinden biri diğerine nazaran, ondan daha çok ilim sahibi veya yaşça ondan daha büyük veya da ondan daha önceki asırlarda yaşamış olsa bile hakka daha uygun değildir. Çünkü o ikisinden her biri Allah'ın kullarından bir ferttir ve temiz şeriatına, Allah'ın Kitabı ve Rasûlü -sallallahu aleyhi ve sellem-' in sünnetine göre kendini ibadete adayandır. Ondan istenen, Allah'ın diğer kullarından istediğidir. Onun ilminin çokluğu, ictihad derecesine ulaşması veya o dereceyi aşması, Allah Teâlâ'nın diğer kullarına mesul kıldığı şeriatından muaf tutmadığı gibi kullarının mükellef olduklarının hepsinden dışarı da çıkarmaz. Bilakis âlim, ilminin her artışında sorumluluğu diğerlerine nazaran daha çok artar. Böyle olmasa bile, Allah'ın onun üzerine, insanlar açıklamasını zorunlu kılması,

---

[2] Nisa Sûresi: 59

anlatmayla (tebliğle) görevlendirmesi ve Allah'ın kullarına koyduğu kanunlarını izahıyla sorumlu kılması yeterlidir. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurur:

﴿(Bir zamanlar) *Allah, kendilerine kitap verilenlerden "onu mutlaka açıklayacaksınız; onu asla gizlemeyeceksiniz" diye söz almıştık*﴾ [3]

Allah Teâlâ buyurur ki:

﴿ *İndirdiğimiz apaçık delilleri ve irşad yollarını Kitapta insanlara açıklamamızdan sonra gizleyenler… İşte onlara, hem Allah lânet eder, hem de lânet edebilecekler lânet ederler.*[4]﴾

Allah'ın az bir ilimle rızıklandırdığı birisi olmasa bile, insanlara açıklamakla mükellef olması, sorumluluk dairesinden çıkmayan ve zikrettiğimiz âlimlerden olması için yeterlidir. Bilakis, bildikleriyle sorumluluğunu artırır. Günâh işlediklerinde ise, onların günâhları, bir cahilin günahından daha şiddetli ve caza olarak da daha çoktur.

Tıpkı Allah Subhânehû'nun cehâletle kötülük işleyen ile ilimle amel edeni anlatması gibi. Yine birçok âyette, Allah'ın şeriatına muhalif davranmaya cüret

---

[3] Âl-i İmran: 187
[4] Bakara Sûresi: 159

eden Kitabı bilmeleri ve onu okutmalarıyla beraber Allah'ın şeriatına muhalif davranmaya cüret eden yahudileri anlatması gibi. Allah onları birçok yerde yermiş ve onları şiddetli bir azarlama ile azarlamıştır. Sahih bir hadiste Allah Rasûlü -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurur:

﴿Cehennemde ilk yakılacak olan, insanlara emreden ama kendisi yapmayan, onları yasaklayan ama kendisi terk etmeyen âlimdir.﴾

Bütün bunlar bilinen bir iştir. İlim, onun çokluğu ve ilim sahibinin meşhur olması, şerî sorumlulukları ondan düşürmediği gibi, bilakis işini daha da zorlaştırır. Câhilin muhatap olmadığı işlerle muhatap olur, câhilin mükellef tutulmadığıyla mükellef tutulur ve günâhı daha şiddetli, cezası da daha büyük olur. Bu ise şeriat ilminde en az ilme sahip olanın bile inkâr etmeyeceği bir olaydır. Bu konudaki âyet ve hadisleri toplasak pek çok kitap olurdu. Bu araştırmada ki gayemiz bu değil. Bilakis bundan hedefimiz ve kastımız, Kitap ve sünnette âlim, şerî sorumlulukta ve kullukta câhil gibidir. Bununla birlikte sana bu iki sınıf arasındaki farklılığı açıklamıştık: Alim sınıfı ve cahil sınıfı, bir çok sorumlulukta, cahilin üzerine gerekli olmayan âlimin ayrıcalıkları.

{***Âlim veya müctehid hata ederse hiç kimsenin hatasında ona uyması caiz değildir. Bilakis Kitap ve sünnetin delalet ettiği hakka dönmesi gerekir.}***

Bununla belirlemiş olduk ki; ihtilaf eden (ayrılığa düşen) alimlerden birinin veya onlara tabi olanlardan ve onları taklid edenlerden birinin: Hakk falanın değil, filanındır, falanın dediği filanın dediğinden hakka daha uygundur, diyemez. Bilakis onun üzerine gereken (vacib olan) –kendisinde anlayış, ilim ve temyiz olanın- ihtilaf ettikleri meseleyi Allah'ın Kitabına ve Rasûlü -sallallahu aleyhi ve sellem-' in sünnetine döndürmesi gerekir. Her kimin Kitap ve sünnetten delili varsa, hak onunla beraberdir ve hakka daha uygun olanda odur. Her kiminde Kitap ve sünnetteki delili lehine değil de aleyhineyse, o hatalıdır. Bu hatasından dolayı, onun üzerine bir günâh yoktur. Şayet ictihadın hakkını tam olarak vermişse. Bilakis o, özrü bağışlanabilir ve bununla beraber ecir alır.

Sahih bir hadiste sabit olduğu gibi Allah Rasûlü -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurur:

﴿ *Bir müctehid ictihad eder, bu ictihadında da isabet ederse ona iki ecir vardır.İctihad eder ve bu ictihadında da hata ederse ona bir ecir vardır.*﴾

Hata işleyene ecir olması ona yeter. Fakat bu, ancak müctehidin kendisi hata ederse mümkündür. Bununla birlikte ondan başkası için, onun hatasına tâbi olması câiz değildir, onun özrü gibi bağışlanmaz ve onun ecri gibi de ecir almaz. Bilakis, mükelleflerden ondan başkasının üzerine vacip olan hatada onu taklidi terk etmesi ve Kitap ve sünnetin işaret ettiği hakka dönmesidir. İlim ehli, ihtilaf ettiklerinde meseleyi Kitap ve sünnete döndürürlerse kimin yanında Kitap ve sünnetten delil varsa o, hakka isabet etmiş ve onunla uygun düşmüştür. Bu bir kişi bile olsa. Yanında Kitap ve sünnetten delili olmayan ise hakka isabet etmemiş, aksine hata etmiştir. Bunlar birçok kişi de olsa. Ne âlimin, ne öğrenenin ve ne de anlamayanın –ihmalkâr olsa bile- "Hak; Kitap ve sünnetten delil, başkasının elinde olsa bile, âlimlerden taklit edilenin elindedir" diyemez. Muhakkak ki bu büyük bir cehalet, şiddetli bir taassup (körü körüne taklit) ve topluca insaf (adalet) dâiresinden çıkmaktır. Çünkü hak, insanlarla bilinmez. Bunun aksine insanlar hakla bilinirler. Müctehid âlimlerden ve araştırmacı imamlardan hiçbiri mâsum (hatadan berî) değildir. Masum olmayan bir kişi, doğruyu bulabileceği gibi hata da edebilir. Bazen doğruda isabet eder, bazen de hata eder. Hatalarından doğruyu ortaya çıkarmak ise Kitap ve sünnetten delile dönmekle mümkündür. Şayet onun

görüşü Kitap ve sünnete uygunsa o, doğruyu bulmuş (isabet etmiş), muhalefet etmişse o, hatalıdır.

Bu anlattıklarımızın tümünde büyüğü-küçüğü, önceki ve sonraki Müslümanlar arasında hiçbir ayrılık yoktur. Bunu ilimde en az ve irfanda en düşük nasibi olan bunu bilir. Her kim bunu anlamaz ise, bunu itiraf etsin, kendini suçlasın ve şunu bilsin ki, muhakkak ki o, anlayışının ulaşamadığı ve gücünün yetmediği şeylere girmesi ve yapması ona yakışmaz iken korkusuzca nefsine karşı suç işlemiştir. Onun üzerine düşen kalemini dilini tutup, ilim talebiyle meşgul olmaktır.

Yine Kitap ve sünnetin marifesine, manalarını anlamasına ve ikisi arasındaki delaletleri ayırmasına ulaştıran ictihad ilimlerinin talebine kendini adaması gerekir. Kendisinde, sahihiyle zayıfını ve kabul olunanla reddolunanı ayırt edinceye kadar, sünnet ve ilimlerinin bahsiyle çalışmalı ve onların sözleriyle istediğine ve doğru yola ulaşana kadar, bu ümmetin selefine ve sonraki büyük imamların sözlerine bakmak zorundadır. Şayet bunu yapmaz ve daha önceki anlattıklarımızla iştiğal olmazsa (uğraşmazsa) bu ilimleri öğrenmeden önce elinden kaçırdıklarına büyük bir pişmanlıkla pişmanlık duyar. Kendisini ilgilendirmeyen ve bilmediği meselelerde susması temenni olunur.

Bizi şu sözüyle edeplendiren Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-' in sözü ne kadar da güzeldir:

﴾*Allah, hayır söyleyen yahut da susan kuluna rahmet etsin.*﴿

Bu kişi; âlimlere taassupla nefsini uğraştıran ve Allah'ın muhakkak olması gereken (ilimlerde kalbini açmadığı) bir kimsenin ilimde konuşması, bilmediği bir şeyde tashihe (düzeltmeye) gitmeyen ve birisine, "sen hata ettin demesine" engel olan, gerçek bir anlayışla anlamayan ve ne hayır söyleyen ne de susan, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-' in irşâd ettiği edeple edeplenmeyendir.

O halde bütün bu zikrettiklerimizle Allah'ın Kitabına ve Rasûlü -sallallahu aleyhi ve sellem-' in sünnetine dönmenin vücûbiyeti, Allah'ın Kitabı ve bütün Müslümanların icmasıyla senin için sabit oldu. Yine insanlardan her kim, âlimlerin, meselelerden birinde, ihtilafları anında âlimlerden hata edenin, bu yoldan başkasıyla bilineceğini iddia ederse o, Allah'ın Kitabına ve bütün Müslümanların icmasına aykırı davranmıştır.
Gel gör ki; -Allah sana doğru yolunu göstersin- bu batıl iddiasıyla nefsine hangi suç ile suç işledi ve bu büyük hata ile hangi musibette vuku buldu. Ve kendisine

fayda getirmeyen konuşma, onu hangi büyük sıkıntıya sürükledi.

İşte ben burada, kimin elinde hak var, kimin elinde de gayrisi var, taki bunu gerçek bir hak ile bilene kadar ve doğruyu bulanı hatalıdan ayırmak için Allah'ın Kitabına ve Rasûlü -sallallahu aleyhi ve sellem-' in sünnetine döndürmenin keyfiyetini, ilim ehli arasındaki zikrettiğimiz ihtilaftan (ayrılıktan) birini bir misal ile açıklayacağım. Şayet bir şey için misaller verilir ve şekil tasavvur edilirse irfanda hazzı ve ilimde nasibi olmayanı bir tarafa bırak hatta sahih bir anlayışı ve selim bir aklı olan birisine gizli kalmaz ve güzel bir açıklıkla ortaya çıkar.

Bu mesele –misal olarak zikrettiğimiz ve izah olarak yazdırdığımız- ki özellikle bu günlerde asrımız ve belde ehlimizin dilinden düşürmediği, bazı sebeplerle gizli kalmamaktadır.

O mesele ise: "Tıpkı insanların mescidlerin üzerine bina yapmaları ve kabirlerin üzerine kubbeler yapmaları gibi kabirlerin yükseltilmesi ve üzerlerine binalar kurulmasıdır"

Biz deriz ki: Şunu bil ki, sahabeden –Allah onlardan razı olsun- bu yana öncekiler, sonrakiler ve günümüze kadar ki insanlar, kabirlerin yükseltilmesi, üzerine bina kurulması, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve

sellem-' in yasakladığı ve şiddetli tehdidin olduğu beyanında geleceği gibi bidatlerden bir bidat olduğuna ittifak etmişlerdir. Buna Müslümanlardan hiçbiri muhalefet etmemiştir. Fakat imam Yahya b. Hamza[5]'nın bir yazısında seçkin insanların kabirlerinin üzerine meşhed ve kubbe yapılmasının sakıncası olmadığını belirtmiştir. Bunu ondan başkası söylememiş ve ondan başkasından da rivâyet olunmamıştır. Zeydiyyeden, fıkıh kitaplarında müelliflerden bunu zikredenler de, onun sözüne uymuşlar ve onu taklit etmişlerdir. Onun asrında veya ondan sonra yaşayanların ne ehli beytten ve ne de başkalarından hiç kimsenin bu sözü söylediğini biz bulamadık. "Bahr"[6] kitabının sahibi ki o, Zeydiyye Mezhebinin büyük imamlarından olup, mezheplerinin kendi içlerindeki ayrılıklarında açıklama yeri, kendi aralarında ve başkalarındaki ayrılıklarda kaynak kitaplarındandır. Bununla beraber, müctehidlerin sözlerinin çoğunluğunu

---

[5] O Mueyyed Billah Yahya b. Hamza b. Ali el-Huseynî es-Sana'nî'dir. Hicri 669 yılında San'a'da doğdu. Küçüklüğünden itibaren Yemen âlimlerinden ilim aldı. İlimlerde oldukça ilerledi. O, zeydî imamların büyüklerindendir. Usulde ve bölümlerinde çeşitli fenlerde birçok eserleri vardır. İyiliği emreden ve kötülüğü yasaklayanlardan ve sahabeyi –Allah onlardan razı olsun- savunanlardan birisiydi. Hicrî 705 senesinde Zimar şehrinde vefat etmiş ve oraya defnedilmiştir. –Allah O'na rahmet etsin-. (İmam Şevkâni'nin 'el-Bedrut-Tali' adlı eserine bak)

[6] Yemen âlimlerinden biri olan Ahmed b. Yahya b. El-Murteda el-Hasenî'nin "el-Bahruz-Zehhar" adlı kitabı. Usul ve çeşitlerinde birçok kitabın sahibi. Hicrî 840 senesinde vefat etti. El-Bedrut-Tali' adlı kitaba bak(1/84).

ve fıkhî meselelerdeki ihtilafları, bu asırlardaki ve bu diyarlardakilerden, her kim meselelerdeki ayrılıkları ve müctehidlerden olumlu veya olumsuz kişilerin sözlerini öğrenmek isterse, bu kitap bunları içermiş ve kaynak kitap halini almıştır. Bu değerli kitabın sahibi, bu sözü – üstün kişilerin kabirlerinin üzerine kubbeler ve meşhedler konmasının caizliliğini kastediyorum- imam Yahya'dan başkasına nispet etmemiştir. Kitabında şöyle demektedir: "İmam Yahya'nın meselesi ise; Müslümanların bunu kullanmalarından ve kimseninde bunu inkâr etmemesinden dolayı kralların ve üstün kişilerin kabirlerinin üzerine kubbeler ve meşhedler konulmasında bir besi yoktur."

Bu sözden, bunu imam Yahya'dan başkasının söylemediğini öğrenmiş oldun. Yine dayandığı delilinde, inkâr olmaksızın Müslümanların bunu kullanmasını getirdiğini öğrendin. Daha sonra "Bahr" kitabının sahibi, imam Yahya'nın dayanmış olduğu bu delilini "Ğays"[7] kitabında zikretmiş, onunla yetinmiş ve ondan başkasını da delil olarak getirmemiştir. Bu hilafın imam Yahya ile, sahabe, tabiin, öncekiler, ehli beyt, sonrakiler, dört mezhep sahibi ve başkalarıyla, önceki ve sonraki müctehidlerin hepsinden olan âlimler arasında olduğu

[7] "el-Ğaysul-Midrâr Şerhu Kitabil-Ezhâr" Fıkıh kitabıdır. Şevkânî şöyle der: Dört ciltten oluşmuştur. Yazarı, büyük âlim; Ahmed b. Yahya el-Murteda'dır. "el-Bahruz-Zehhar" kitabının sahibidir. Ayrıca "el-Bedrut-Tali' "kitabına bakın (1/85).

senin için ortaya çıkmış oldu. İmam Yahya'dan sonra gelen müelliflerden birinin eserlerinde onun sözünü aktarması buna engel teşkil etmez. Bir sözün mücerret bir şekilde hikâyesi, hikâye edenin onu seçtiğine ve o yol üzere gittiğine delalet etmez. İlim ehlinden olan birini, onun bu sözünü söyler ve onun görüşünü tercih ettiğini bulursan; şayet o şahıs imam Yahya'nın getirdiği delile dayanıp, onun sözünü söyleyen bir müctehid ise, yine buna engel teşkil etmez. Şayet müctehid değilse, ona muvafakat etmesi itibara alınmaz. Çünkü taklit edenlerin değil, müctehid imamların sözüne itibar olunur.

Doğrunun, imam Yahya'nın mı, yoksa ondan başka ilim ehlinden olanların yanında mı olduğunu öğrenmek istersen, yapman gereken; bu ihtilafı Allah'ın bize döndürülmesini emrettiği yere döndürmektir. O da Allah'ın Kitabı ve Rasûlu -sallallahu aleyhi ve sellem-' in sünnetidir.

Şayet bu döndermedeki yapılacak şeyi bana açıkla, tâki fayda tamamlansın, hak, gayrisinden, bu meselede doğruyu bulan hata eden ortaya çıksın, dersen…

Ben de derim ki: Söyleyeceklerime iyice kulak ver, anlayışını ve zihnini açık tut. İşte ben sana istenilenin keyfiyetini açıklayacağım ve sana beyan edeceğim.

Bundan sonra zihnini meşgul edecek bir şüphe ve zihninde bir karışıklık kalmayacak.

Ben derim ki: Allah Subhânehû şöyle buyurur:

﴾ *Peygamber size neyi verirse, onu alın; neden sizi nehyederse, ondan da sakının.* ﴿ [8]

Bu âyette, kulların üzerine, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-' in söylediklerini yerine getirmek, onu almak ve Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-' in nehyettiklerini (yasakladıklarını) bırakmak ve onu terk etmenin zorunluluğu vardır.

Allah Subhânehû ve Teâlâ şöyle buyurur:

﴾(Ey Muhammed) *De ki: Şayet Allah'ı seviyorsanız bana tâbi olun ki, Allah'ta sizi sevsin.* [9]﴿

Bu âyette de, kullarından her bir kulun üzerine vâcip olan Allah sevgisinin Allah Rasûlü -sallallahu aleyhi ve sellem-' e ittibaya (uymaya) bağlı olduğu vardır. Şayet bu, muteber bir şekilde kulun Rabbisine olan sevgisinin

---

[8] Haşr Sûresi: 7
[9] Âl-i İmrân Sûresi: 31

bir ölçüsüyse; muhakkak ki o, Allah'ın o kulu sevmesine hak etmesinin bir sebebidir.

Allah Subhânehû şöyle buyurur:

﴿ *Her kim Peygambere itaat ederse, Allah'a itaat etmiş olur.*[10]﴾

Bu âyette, Rasûle itaatin Allah'a itaat olduğu vardır. Allah Teâlâ şöyle buyurur:

﴿*Her kim Allah'a ve Peygambere itaat ederse, işte böyleleri* (kıyâmet gününde), *Allah'ın kendilerine nimet verdiği peygamberler, sıddîkler, şehidler ve sâlihlerle beraberdirler. Onlar ne iyi arkadaştırlar.*﴾ [11]

Allah, Allah'a ve Rasûlüne itaat edene mutluluğu uygun görmüştür. Bu mutluluk ise derece olarak kulların en yükseği, menzil olarak da en âlâsı olan bu kullarla beraber olmasıdır. Allah Teâlâ şöyle buyurur:

﴿*Kim Allah'a ve Peygamberine itaat ederse, O da onu, içinde dâimî kalacağı,* (ağaçları) *altından ırmaklar akan cennetlere sokar; bu da en büyük kurtuluştur. Kim de Allah'a ve Peygamberine isyan ve O'nun kanunlarına tecavüz ederse, O'*

---

[10] Nisâ Sûresi: 80

[11] Nisâ Sûresi: 69

da onu, içinde dâimî kalacağı ateşe sokar. Onun için zelîl edici bir azâb vardır. ﴾ [12]

Allah Teâlâ şöyle buyurur:

﴿*Kim, Allah'a ve Peygamberine itaat eder ve O'ndan korkar, sakınırsa, işte kurtuluşa erenler de bunlardır.* ﴾ [13]

Allah Teâlâ şöyle buyurur:

﴿*Allah'a itaat edin, Rasûlüne de itaat edin.* [14]﴾

Allah Teâlâ Rasûlüne şöyle demesini buyurmuştur:

﴿ *Allah'tan korkun ve bana itaat edin.* [15]﴾

Bu manaya delalet eden âyetlerin hepsi otuzdan fazladır. Bu zikrettiklerimizin tamamından, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-' in emrettiklerini ve nehyettiklerini almak ve O'na tâbi olmak, Allah Subhânehû'nun emriyle vâcip olduğu, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-' e olan itaatin Allah'a itaat olduğu, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-' den gelen emrin, Allah'tan gelen bir emir olduğu ortaya çıkar.

---

[12] Nisâ Sûresi: 13-14
[13] Nûr Sûresi: 52
[14] Nisâ Sûresi: 59
[15] Âl-i İmrân: 50

Sana, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-' den gelen, kabirlerin yükseltilmesi ve üzerine bina kurulması hakkındaki hadisini, düzlemenin ve yükseltilmiş olanın da yıkılmasının vacipliliğini açıklayacağız. Fakat biz burada alçaltmanın ve düzlemenin hükmüyle alakalı bazı şeylerin zikriyle başlayacağız. Sonra, bu araştırmaya göz geçiren birinin bilmesi amacıyla, imam Yahya'nın ve ondan başkasının türbeler ve meşhedler meselesinde, istenilenin Allah'ın döndürülmesini emrettiği, Allah Subhânehû'nun Kitabı ve Rasûlü -sallallahu aleyhi ve sellem-' in sünneti olduğunun zikriyle bitireceğiz. Hepsinin zikredilmesini bir tarafa bırakın, hatta bazısının zikri bu meselede yeterli, razı edici ve fayda sağlayıcı olur. Bunun yanında, kabirlerin yükseltilmesinin bu ümmet için büyük bir fitne ve bunun şeytanın apaçık tuzaklarından bir tuzak olduğunu her anlayabilen için açıklayacağız. Allah Subhânehû ve Teâlâ'nın yüce Kitabında haber verdiği gibi, daha önceki ümmetleri şeytan bununla kandırmıştır. Bunların ilki de Nuh -aleyhisselâm-' ın kavmidir. Allah Teâlâ şöyle buyurur:

﴿Nûh yine demişti ki: "Rabbim! Onlar bana karşı geldiler ve malı ve çocuğu, kendisinin ancak hüsranını artıran kimseye uydular.""Büyük büyük tuzaklar kurdular ve dediler

ki: Sakın ilâhlarınızı terk etmeyin. Vedd'i, Suva'ı, Yağûs'u, Ya'ûk'u ve Nesr'i bırakmayın." [16]﴿

Bunlar, Âdemoğullarından Sâlih kimseler idiler. Onlara uyanlar ve taklit edenler, gittikleri yoldan gidenler vardı. Bu kişiler öldüklerinde onları taklit edenler dediler ki: Şayet onların resimlerini çizersek, onları hatırladığımızda bu ibadete olan şevkimizi artırır. Ve onların resimlerini yaptılar. Onlar öldüğünde, başkaları geldi ve iblis onlara gizlice yanaşarak şöyle dedi: Onlara ibadet ediyorlardı (tapıyorlardı), onlarda onlara yağmur indiriyorlardı. Onlar da onlara ibadet ettiler, ardından da Araplar onlara ibadet ettiler. Sahihi Buhari de İbnu Abbas'tan bu şekilde rivâyet olunmuştur.

Seleften bir topluluk şöyle demiştir: "Bunlar, Nûh kavminden bir topluluk idiler. Bu insanlar öldüklerinde kabirleriyle meşgul oldular. Sonra onların resimlerini çizdiler. Sonra da bir zaman geçince onlara taptılar. Buhari, Muslim ve başka hadis kitaplarında Hz. Âişe'den —Allah O'ndan razı olsun- gelen rivâyette şöyle der:

Ümmü Seleme -Allah O'ndan razı olsun- Habeşe'de gördüğü bir kiliseyi ve içinde gördüğü resimleri Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-' e anlattı. Rasûlullah -sallallahu

---

[16] Nûh Sûresi: 21-23

aleyhi ve sellem- şöyle buyurdu: "Onlar öyle bir topluluktur ki, Salih bir kul Salih bir kişi öldüğünde, kabrinin üzerine mescid kurarlar ve resimlerle içini süslerler. Bunlar Allah katında yaratılmışların en şerlileridirler."

Allah Teâlâ'nın: ﴿*Gördünüz mü o Lât ve Uzzâ'yı?*[17]﴾ âyeti hakkında İbni Cerîr şöyle der: Onun için buğday (ya da arpa) ezerler ve kabirle meşgul olurlardı. (Vakitlerini kabirle doldururlardı.)

{ Kabirlerin Üzerine Bina Kurmanın Yasaklanmasının Sünneti Mutahharadan Delilleri }

Sahihi Muslim'de Cundub b. Abdullah el-Becelî'den gelen bir rivâyette o şöyle dedi: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-' i vefât etmeden önce şöyle derken işittim:

﴿*Beni dinleyin! Sizden öncekiler peygamberlerinin kabirlerini mescidler edinirlerdi. Bana kulak verin! Kabirleri mescidler edinmeyin. Muhakkak ki ben sizi bundan yasaklıyorum.*﴾

Buhari ve Muslim'de Hz. Âişe'nin -Allah O'ndan razı olsun- rivâyetinde o, şöyle dedi: Rasûlullah -

[17] Necm Sûresi: 19

sallallahu aleyhi ve sellem-' in vefâtı yaklaşınca, elbisesini yüzünü örtmeye başlar, acıları artmaya başlatınca da yüzünü açardı. O bu hal üzere iken şöyle buyurdu:

﴿*Allah'ın lâneti yahudi ve hristiyanların üzerine olsun. Çünkü onlar, peygamberlerinin kabirlerini mescidler edindiler.*﴾

Yahudi ve hristiyanların yaptıklarından ümmetini sakındırıyordu. Şayet böyle olmasaydı, onun da kabri yükseltilirdi. Ancak kendisi kabrinin mescid edinilmesinden korkmuştu.

Buhari ve Muslim'de İbnu Abbas'tan –Allah O'ndan ve babasından razı olsun- aynısı zikrolunur.

Yine Buhâri ve Muslım'de Ebu Hureyre —Allah O'ndan razı olsun- hadisinde, Allah Rasûlu -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurur:

﴿*Allah yahudi ve hristiyanların balâsını versin! Peygamberlerinin kabirlerini mescidler edindiler.*﴾

Buhari Ve Muslım'de Hz. Âişe -Allah O'ndan razı olsun- hadisinde O şöyle dedi: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- ölüm yatağında iken şöyle dedi:

﴿*Peygamberlerinin kabirlerini mescidler edinen yahudi ve hristiyanlara Allah lânet etsin.*﴾ Mescid edinilmesinden korkarak kabrini gösterdi.

İmam Ahmed Musnedinde iyi bir isnadla rivâyet ettiği İbnu Mesud hadisinde Allah Rasûlu -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurur:

﴿*İnsanların en şerlileri, kabirleri mescidler edinen ve hayatta oldukları halde kıyâmet saatini idrâk edenlerdir.*﴾

Ahmed ve Sünen Ehlinin rivayet ettikleri Zeyd b. Sabit hadisinde Allah Rasûlu -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurur:

﴿*Allah, kabirleri çokça ziyaret eden kadınlara, üzerine mescidler bina edenlere ve oraları ışıklandıranlara lânet etsin.*﴾

Sahihi Muslim ve başka hadis kitaplarında Ebul-Hayyac el-Esedî'den gelen rivayette o şöyle dedi:

Ali b. Ebi Talip –Allah O'na rahmet etsin- bana şöyle dedi: "Sözüme kulak ver! Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-' in beni gönderdiği şeyle seni gönderiyorum. O da, yok edilmemiş hiçbir heykel ve dümdüz edilmemiş yükseltilmiş bir kabri bırakmaman.

Yine sahihi Muslim'de Şamâme b. Şufeyyin'den aynı zikredilmiştir. Bunda, yükseltilmiş her kabrin, meşru olan miktarın seviyesine ulaşıncaya kadar düzlenmesi gerektiğine büyük bir işaret vardır. Kabirlerin yükseltilmesinden ise; tavanını yükseltmek veya üzerine kubbeler ve mescidler yapmaktır. Muhakkak ki bu şeksiz şüphesiz yasaklardandır. Bunun içindir ki Nebi -sallallahu

aleyhi ve sellem- mü'minlerin emiri Hz. Ali'yi –Allah O'ndan razı olsun- onların yıkımı için göndermiştir. İmam Ahmed, Muslim, Ebu Davud ve Tirmizi'nin çıkardıkları, Nesâi ve İbnu Hibban'ın sahihledikleri Cabir hadisinde o, şöyle dedi:

"Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- kabri kireçlemeyi, üzerine bina kurmayı ve üzerinde yürümeyi yasakladı."

Bu hadisi çıkaranlar Muslim hadisinde "ve üzerine yazı yazılmasını" ibaresini ziyade etmişlerdir. Hakim şöyle dedi: Yazı yazmaktan yasaklayan hadis, Muslim'in şartı üzeredir ve o sahih gariptir.

Bunda ise, kabirlerin üzerine bina kurmanın yasaklanmasının beyanı vardır. O, birçok insanların kabirleri bir zir'a (kolun dirsekten orta parmak ucuna kadar olan kısmı) veya daha fazlasını yükseltmeleri gibi, kabir çukurunun yanının üzerine bina yapmaya tam uymaktadır.

Çünkü o, kabrin kendisini mescid yapması mümkün değildir. Bu, kabrin başında ona bitişik olan, yine kabrin yanlarına yakın bina kuranla tam uymaktadır. Tıpkı kubbelerin, mescidlerin ve büyük meşhedlerde kabrin, ortasında veya yanında olması gibi. Muhakkak ki bu kabrin üzerine yapılan binadır. Bu, en aşağı anlayışa sahip birine gizli kalmaz. Şöyle

denildiği gibi: Sultan, falanca şehrin veya köyün üzerine surlar bina etti. Yine, falanca, filanca mekanın üzerine mescid inşa etti denilmesi gibi. Bununla beraber, binanın tavanı ancak şehrin , köyün veya o mekânın hemen yanın değil de yan tarafına bina edilmiştir. Binanın kurulduğu yan taraflarla, küçük şehir, küçük köy ve dar mekân veya büyük şehir, büyük köy ve geniş mekânda olduğu gibi ortadan uzak olması arasında bir fark yoktur. Her kim, arap dilinde bu söylediğimizden alı koyan bir şeyler olduğunu iddia ederse o, ne arap dilini biliyor, ne kendi dilini anlıyor ve ne de ne dediğini idrak ediyordur.

Bu anlaşıldıktan sonra, kabirlerin yükseltilmesi, üzerine kubbeler, mescidler ve meşhedler konulmasını, Allah Rasûlu -sallallahu aleyhi ve sellem- bunu yapanı daha önce geçtiği gibi bazen lânetliyor ve bazen de şöyle buyuruyor:

﴾Peygamberlerinin kabirlerini mescidler edinen topluluğa karşı Allah'ın gadabı şiddetlenmiştir.﴿

Bu ma'siyeti yapmalarından dolayı Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Allah'ın gadabının şiddetlenmesi için onların aleyhine dua etmiştir. Bu da Sahih'de sabittir. Bazen de ondan yasaklamıştır. Bazen de onu yıkacak birini görevlendirmiştir. Ve bazen de

onun, yahudi ve hristiyanların bir fiili olduğunu bayan etmiştir. Bazen de şöyle buyurmuştur:

﴾*Kabrimi put edinmeyin.*﴿

Bazen de şöyle buyurmuştur:

﴾*Kabrimi bayram yeri edinmeyin.*﴿

Yani, orada toplanılan bir mevsim yeri edinmeyin. Tıpkı, kabre tapanların bir çoklarının yaptığı gibi.

Ölülerden itikat ettiklerinin kabirlerine belli vakitler tayin edip, kabirlerinin yanında toplanıyor, bazı ibadetler yapıyor ve kendilerini ona adıyorlar. Aynen, onları yaratan, rızk veren, sonra öldüren ve dirilten Allah'a ibadeti terk edip, ne kendisine fayda sağlayabilen ve ne de kendisinden zararı def etmeye güç yetiremeyip, toprak katmanlarının altında olan Allah'ın kullarından bir kula ibadet eden, bu yardım terk edilenlerin fiilleri, insanlardan her biri tarafından bilindiği gibi. Allah Rasûlu -sallallahu aleyhi ve sellem-' in Allah'ın emretmesini söylediği bir sözünde şöyle buyurduğu gibi:

﴾*Ben kendime, ne bir fayda ve ne de bir zarar vermeye sâhibim.*[18]﴿

---

[18] A'râf Sûresi: 188

Yarattıklarından, İnsanların Efendisi ve Allah'ın Dostu'nun nasıl kendine ne bir fayda ve ne de bir zarar vermeye sâhip olmadığını söylemesine bir bak! Yine şöyle buyurmuştur Allah'ın Rasûlu Hz. Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem- :

﴾Ey Muhammed'in kızı Fatıma! Allah'tan sana hiçbir fayda sağlayamam.﴿

Allah Rasûlu -sallallahu aleyhi ve sellem-' in kendi nefsinde, en yakın dostlarında ve kendine en sevgili gelenler içinde sözü buysa, masum olarak gönderilmiş peygamberlerden olmayan diğer ölüler için ne söylenilebilinir? Bununla beraber, onlardan birinin yanında varılacak yer, o, bu ümmeti Muhammed'in fertlerinden bir ferttir, bu İslam milletinin ehlinden birisidir ve o en âcizidir.Yine kendisine ne bir fayda ve ne de bir zarar vermede en âciz olanıdır.

Tıpkı Allah'ın haber verdiği gibi, O'nunda ümmetine haber verdiği, kendisine ne bir fayda ve ne de bir zarar vermeye sâhip olmadığını, en yakın akrabalarına bile Allah'tan bir fayda sağlayamayacağını haber verdiği ve bunu insanlara demesini emrettiği Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-' in âciz kaldığı bir şeyden, nasıl olur da o şahıs âciz olmaz.

Kendi nefsi için bu sözü söyleyen Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-' in ümmetinin fertlerinden bir şahıs, ondan ilim bakımından daha aşağı konumda olan veya irfanda daha az hazzı olan birinin ona fayda veya zarar vermesini istemesi ne kadar da gariptir! Durum ise; muhakkak ki o, onun şeriatına tâbi olan bir ferttir. Senin kulakların –Allah seni doğru yoluna iletsin- kabirlere tapanlarda vuku bulan bu sapıklıktan daha büyük bir sapıklık duydu mu? İnnâ Lillâhi ve İnnâ ileyhi Raciûn. (Biz Allah'a âidiz ve yine O'na döndürüleceğiz.)

Bunu güzel bir şekilde "ed-Durrun-Nedid fî ihlasi Kelimetit-Tevhîd" adlı kitabımızda açıkladık. Bu kitap ise insanların elinde mevcuttur.

{ Cahillerin gâfil olmaları, kabirlerin yüceltilmesi, üzerine kubbeler ve meşhedler konmasının münâsip olduğu görüşüne vararak şirkte vuku bulmaları }

Hiç şüphe yok ki, ölüler hakkındaki bu inancın başlamasının en büyük sebebi, şeytanın insanlara kabirlerin yükseltilmesini, üzerine örtüler konmasını, kireçlenmesini, en güzel zînet eşyalarıyla süslenmesini ve en güzel bir şekilde güzelleştirilmesini süslü göstermesidir. Cahil birisi üzerine kubbe inşa edilmiş kabirlerden birini

gördüğünde oraya girer ve kabirlerin üzerindeki çok güzel örtüleri, parıldayan lamba ışıklarını ve güzel bir buhurluktan güzel bir kokunun yayıldığını görür. Hiç şüphe yok ki, kalbi o kabrin yüceltilmesiyle dolar. (O kabri yüceltme ihtiyacı hisseder. Zihnini orada yatan ölünün menzilesini düşünmekle daraltır. Ve ona hayranlık, saygı ve hürmet göstermeyi hissettirir. İslamdan yavaş yavaş uzaklaştı-ran, şeytanın Müslümanlara en büyük tuzağı ve kulların sapıtmalarındaki en şiddetli vesilesi olan şeytânî inançlardan eker ve nihayetinde o, ancak Allah Subhânehû'nun yapabileceği şeyleri kabrin sahibinden talep eder ve bu davranışıyla müşriklerden sayılır yani müşriklerden olur. [19] Bu şirke, daha önce saydığımız sıfatlara bürünen kabri, ilk defaki ziyaretinde ve ilk görüşünde ulaşır. Öyleyse, bu ölünün misali gibi, hayatta olanlardan gelen bu önemli ihtimamın, ancak olmasını istedikleri dünyevî veya uhrevî bir faydadan dolayı olduğunu muhakkak aklına getirmesi gerekir. Benzeri alimlerden gördüklerine nisbeten, o kabrin ziyaretinde, kendini ona adamalı, rükunlarına göre davranmalı ve kendini onun karşısında küçük görmelidir.

[19] el-Mulhıg No:2'ye bak.

{Cahillerin mallarını yemek için kabir bekçilerinin hilesi}

Muhakkak ki şeytan, Âdemoğullarından olan kardeşlerinden bir guruba, o kabrin başında durup, ziyarete gelenleri aldatmalarını, onlara bu işi fecî göstermelerini, gafillerden olanın doğru bir şekilde anlamayacağı, kendilerinden bazı işler üretmelerini ve bu işleri de ölüye nisbet etmelerini memur kılmıştır.

O ölü için, bazı şeyleri içine alan yalanlar uydurup, bunun adını keramet koyarak insanlar arasında bunu yayar ve meclislerinde insanlarla bir araya geldiklerinde sürekli tekrar ederler. Ölüye karşı hüsnü zanda bulunan birisi bunu kabul edip, bu haberi yayar. Aklı da onlardan gelen yalanları kabul eder. Onu duyduğu gibi başkasına aktararak, toplantılarında onunla konuşur. Cahiller de şirkî itikatta büyük bir felakette vuku bulurlar. O ölüye en güzel mallarını adak olarak adarlar. Onlara yöneldikleri zaman büyük bir hayır ve ecir kazandıkları inancı ile kabir için emlaklarından, kalplerine en sevgili geleni ayırırlar. Bunun büyük bir yakınlaşma, fayda verici bir itaat ve kabul edilen bir iyilik olduğuna inanırlar. Bu maksatlarına da, şeytanın Âdemoğullarından olan, o kabrin başına koyduğu kardeşlerinin sayesinde ulaşır. Onların, o fiilleri yapmalarının, o korkutmalarla insanları ürkütmelerinin

ve o yalanlarla yalan söylemelerinin sebebi, düzgün konuşamayan ve anlamayan avamın dünyalıklarından (mallarından) bir şeyler elde etmek içindir. Bu lânetlenmiş vasıta ve iblîsî vesîleyle kabirler üzerine kurulmuş vakıflar çoğaldı ve büyük bir adede ulaştı. Hatta meşhurlar üzerine vakfedilenler aşırılıklara vardı. Onlardan, vakfedilenler bir araya getirilse Müslüman köylerinden büyük bir köy ehline yeterdi. Şayet o batıl olan vakıflar satılsaydı Allah onunla fakirlerden büyük bir topluluğu zenginleştirirdi. Hepsi de Allah'a ma'siyette yapılan adaktır. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurur:

﴾ *Allah'a ma'siyette adak yoktur.* ﴿

O yine Allah'ın rızası istenmeyen adaktandır. Bununla beraber onun hepsi, onu yapanın Allah'ın gazabına müstehak olduğu adaklardandır. Çünkü bu adaklar, ölüler hakkındaki ulûhiyye itikadında dinde ayakların kayması sonucuna doğurur. Ve bu adak onun en sevdiği mallarından olmasına müsamaha edilmez. Kalbini ona bağlaması ancak şeytanın kalbine o kabre ve sahibine karşı muhabbet, yüceltme ve takdis etmesi ve İslama salimen dönemeyeceği itikadında aşırılığa gitmesidir. Aşırılıktan Allah'a sığınırız.

Hiç şüphe yok ki, şayet onlardan ölünün kabrine yapmış oldukları adaklarını, itaatlerden bir itaate ve

yakınlaşmalardan bir yakınlaşmaya yapılması istenseydi, bunu yapmazdı, yapamazdı. Şeytanın bunlarla oynamasının nereye ulaştığına bir bak! Ve onları dibi olmayan bir kuyuya nasıl attığına!

Bu bozulmaların sebebi, kabirlerin yükseltilmesi, üzerine bina dikmek, süslemek ve onu kireçlemektir.

{ Kabrin yükseltilmesinden kaynaklanan bozulmalar-dan bir tanesi de, kabrin yanında kurban kesmektir. }

Bu, sahibinin İslam duvarının arkasına atılmasına ulaştıran bozulmalardan bir tanesidir.

Onlardan birileri ellerinde bulunan en iyi hayvanı ve sahip olduğu büyük baş hayvanlardan en güzelini getirerek o kabrin yanında, kabrin sahibine yakınlaşmak için kurban ederler. Onunla putlardan bir puta tapıyorlar. Çünkü, zira put diye isimlendirilen dikili taşlara kurban kesmekle, kabir diye isimlendirilen ölünün yattığı yer arasında bir fark yoktur. Arasındaki farklılık sadece isimlendirmededir ve haktan hiçbir şey ifade etmez. Ne haram kılmaya ve ne de helal kılmaya etkilemez. Her kim içkinin adına ve içmesine başka bir isim takarsa bu, Müslümanların tümü katında ihtilafsız, onun içilmesinin

hükmünde hiçbir değişiklik yapmaz. (Yani içki içkidir ve haramdır. Bunun adına ne derseniz deyin.)

Hiç şüphe yok ki, kurban kesmek kulların Allah'a taptıkları, hediyeler ve kurbanlık hayvanlar gibi ibadet çeşitlerinden bir çeşittir. Onunla kabre yaklaşan ve kabrin yanında kurban kesen kişinin, onu yüceltme, kerameti, hayrı çekme ve şerri kendisinden def etme amacından başka bir şey değildir. Hiç şüphe yok ki bu bir ibadettir. Sana onu duyman şer olarak yeter. Allah'tan başkasında güç ve kudret yoktur. Biz Allah'a âidiz ve yine O'na döndürüleceğiz. Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurur:

﴾ *İslam da hayvanı boğazlamak yoktur.* ﴿

Abdurrezzak şöyle dedi: "Kabir yanında hayvanı boğazlıyorlardı. Yani inek veya koyunu.[20]

{Araştırmanın Son Bölümü}

Bunların hepsinden sonra, en açık sonuçla sonuçlanan, en yüksek sesle seslenen, en açık delile

---

[20] Ebu Davud Enes b. Malik'den sahih bir senedle rivayet etmiştir.

işaret eden ve daha açık bir faydayla fayda veren delillerle “Bahr” kitabının, imam Yahya’dan rivayet ettiği görüşlerin, alimlerin hatalarından bir hata ve müctehidlerin vuku bulabileceği cinsten bir hata olduğu öğrenilmiş oldu. İşte insanoğlu böyledir. Masum ise; Allah’ın masum kıldığıdır. Her âlimin sözü kabul da edilir, red de. Bununla beraber –Allah ona rahmet etsin- insaf olarak imamların en büyüklerinden, en çok hakkı ve doğru yolu arayanlardandır imam Yahya. Fakat biz, kabirlerin üzerine kubbeler bina edilmesi sözünün başkalarına muhalefet ettiğini gördük. Biz bu ihtilafı Allah’ın bize döndürmemizi emrettiği Kitap ve sünnete döndürdük. Orada daha önce anlattığımız şeylere delalet eden apaçık deliller bulduk. Bu delillerin, bunu yasakladığını, bunu yapana ve ona dua edene lâneti, Allah Teâlâ’nın onlara karşı gazabının şiddetlendiğini, bunun şirke götürdüğünü ve İslamdan çıkma-ya vesile olduğunu daha önce açıklamıştık.

Şayet imamlardan bazıları veya hepsi imam Yahya’nın dediği gibi derse bile, sözleri onlara geri iade edilir. Araştırmamızın başında anlattığımız gibi. Bunu söyleyen kişilerden bir tanesi olursa durum nasıl olur!?

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurur:

﴾ *Bir işte bizim bir emrimiz yoksa o, reddolunur.* ﴿

Kabirlerin yükseltilmesi, üzerine kubbeler ve mescidler inşa edilmesi hakkında daha önce öğrendiğimiz gibi Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-' in bir emri yoktur. Öyleyse, bu ameller söyleyene geri iâde edilir. Allah Subhânehû İslam Şeraitini, Kitabına ve Resûlü -sallallahu aleyhi ve sellem-' in lisanına indirdiğini insanlar için şeriat (uyulması gereken kurallar) yapmıştır. İlimde en yüksek mertebeye ulaşsa bile hiçbir âlim, konumu ne olursa olsun Kitap ve sünnete veya bu ikisinden birine muhalefet edemez. Bununla beraber, ictihad ettikten sonra hatada vukû bulursa, onun için ecir vardır. Ondan başkasının bu hatasında ona tâbi olması câiz değildir. Bunları araştırmamızın başında anlatmıştık.

{FAYDA}

İmam Yahya'nın kendisine delil olarak getirdiği "Müslümanların bunu yapması ve kimsenin de onu inkâr etmemesi" sözü geçersizdir. (Kendisine iâde olunur.) Çünkü Müslümanların âlimleri, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-' in, bunu yapana lânet olduğu hadisini, her asırda rivâyet etmektedirler. Rasûlullah -

sallallahu aleyhi ve sellem-' in bunun yasaklanmasında ki şeriatını, medreselerinde ve huffazlarının meclislerinde ikrar ediyorlar. Onu, sonraki öncekinden, küçük büyükten, muteallim âlimden ve sahabeden günümüze kadar rivâyet ediyorlar. Hadisciler musennefatında, müsnedlerinde ve meşhur ana kitaplarında, tefsirciler tefsirlerinde, fıkıh ehli fıkıh kitaplarında, sîre ve haber ehli de sîre kitaplarında bunu zikrettiler. Nasıl olur da, böyle yapanları inkâr etmediler denebilir?!

Onlar her asırda sonra gelenler öncekilerden onu yapanın lânetlendiğini ve yasaklandığını rivayet ederler. Bununla beraber, İslam âlimleri bu fiili inkâra ve şiddetle yasaklanmasına devam etmektedirler.

İbnu Kayyım –Allah ona rahmet etsin- önceki ve sonraki mezhepleri kapsayan imam Takıyyuddîn'den bütün gurupların, kabirlerin üzerine bina yapmanın yasaklılığını açıkladıklarını nakleder. Sonra şöyle der:

"Ahmed, Malik ve Şafiî'nin ashabı bunun haramlılığını açıklamışlardır. Bir gurup bunu kerahiyet olarak isimlendirmiş-lerdir. Ondan yasakladığına ve yapana lânet ettiğine dâir Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-' den tevatür gelen hadislerle, onların bunu câiz gördükleri zannedilmesin diye, hüsnü zanda

bulunarak, bunun haram olan kerâhiyete taşınması gerekir."

Bütün guruplardan açıklamanın nasıl geldiğine bir bak! Bu da, guruplarının ihtilafları üzerine ilim ehlinin icmasına delalet eder. Bundan sonra üç mezhep ehli haramlılığını, bir gurupta kerahiyetini, haram olan kerahiyetini söylemişledir. Bütün bunlardan sonra nasıl olur da: "Kubbeler ve meşhedlerin binasını kimse inkâr etmemiştir" denebilir!?

Sonra bak ki, nasıl olur da üstün (fazîletli) kişilerin kabrinin üzerine kubbeler yapılması diğerlerinden istisna edilir!?

Daha önce geçtiği gibi Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-' şöyle buyurur:

﴾Onlar öyle bir kavimdir ki, onlardan Salih bir kul veya Salih biri öldüğü zaman kabrinin üzerine bina inşa ederler﴿

Sonra bu sebepten dolayı onlara lânet etmiştir. Nasıl olur da şiddetle haram kılınmış olan, fazîlet ehlinin kabirleri diğer Müslümanlardan üstün tutulur ve buna izin verilir!? Bununla beraber Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-' in lânet ettiği ve insanları yapmalarından sakındırdığı Kitap ehli, (Yahudi ve Hıristiyanlar) mescidleri ancak Salihlerinin kabirlerinin üzerine bina etmişlerdir. Sonra, bu Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-,

insanlığın efendisi, halifelerin en hayırlısı, peygamberlerin sonuncusu, yarattıkları içerisinde Allah'ın en iyi dostu, kabrini mescid, put veya bayram yeri haline dönüştürülmesini yasaklıyor. O ki, ümmeti için en iyi örnektir. Fazîlet ehli içinde en güzel örnek O'dur. Onlar bunun için bu ümmetin en çok hak edeni ve daha evla olanlarıdır. Nasıl olur da, ümmetlerin bazısının üstünlüğü, inkâr edilmiş bu kabrin üstüne kubbe yapılmasını uygun görebilir? Üstünlüğün aslı ve mercii Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-' dir. Hangi üstünlük Allah Resûlü -sallallahu aleyhi ve sellem-' in yanında itibar görür? Şayet bu, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-' in kabri hakkında haram kılınmış, ondan yasaklanmış, bunu yapan lânetlenmiş ise, ümmetinden başkasının kabri hakkındaki zannın nedir?! Nasıl olur da üstünlük, haramları ve münker fiilleri helal kılar!

Allahım bizleri bağışla!

Hamd, bizleri hakka hidâyet eden ve kendisine uymayı nâsib eden Allah'adır. Allah, Kulu ve Peygamberi Muhammed -Sallallahu aleyhi ve sellem-' e ve bütün âilesine salât eylesin.

TATHİRUL-İ'TİKAD
KİTABINDAN BİR CÜZ

İMAM MUHAMMED B. İSMAİL
es-SAN'ANİ

-Rahimehullah-

Büyük âlim, şeyh es-Sanâ'nî "Tathirul-İ'tikad" (İnancın Temizlenmesi) adlı kitabında şöyle der:

Şayet dersen: Bu iş, bütün beldeleri kapsamış ve bütün halk onun üzerinde toplanmıştır. Yeryüzünü doğudan, batıdan, kuzeyden ve güneyden kaplamıştır. Öyle ki İslam beldelerinden hiçbir beldeyi, ancak içinde kabirler, meşhedler olduğunu ve yaşayanların da ona inandıklarını ve onu ta'zim eder (yüceltir) bir halde bulursun. Onun için adaklar adarlar, onun isimleriyle seslenir ve onun adıyla yeminler ederler. Kabirlerin

avlusunda kabri tavaf ederler, ipler bağlarlar, gül ve reyhan kokuları sürerler. Kabre elbise giydirirler ve huşu, yüceltme, itaat etme, onun önünde kendini küçük görme ve ihtiyaç duyma adına ibadetlerden yapabildiklerini onun için yaparlar. Sadece bu değil bir de Müslümanların mescidlerinin çoğunluğu kabirsiz veya yakınında olmasından veya meşhedsiz değildir, Namaz kılanlar, namaz vakitlerinde ona yönelirler. Biraz önce zikrettiklerimizi veya bazılarını ona da yaparlar. Bu münkerin, zikrettiğimiz çirkinlik derecesine ulaşmasına, dünyanın her yerindeki sözü geçen İslam âlimlerinin susmasına akıl sahibinin aklı almaz.

Ben derim ki: Şayet doğruyu adaleti istiyorsan, ümmetten sonra ümmetin, nesilden sonra nesilin atalarını takip etmeyi bırakıp, evrenin üzerine ittifak ettiği değil, meselede delil varsa gerçeğin onun olduğunu bilmelisin. Şunu bil ki; inkârı üzerinde gelip gittiğimiz ve onun (kabirleri) evlerini yıkmaya uğraştığımız, İslamları delilsiz bir şekilde babalarını taklit olan, önceki ve sonraki arasındaki farkı gözetmeksizin onlara tabi olanların genelinden sâdır olan bu işlerdir. Onlardan bir tanesi şu şekilde yetişir:

Çocuklukta iken ona itikat ettiklerinin adını övmeyi öğretirler. Çocuk da, köy ehlini ve beldesinin halkını ona adak adadıklarını onu yücelttiklerini, toprağına

bulandıklarını ve kabri üzerine bir gurup görevlendirdiklerini görür. Böylelikle çocuğun kalbine onların yüceltTiklerini yüceltme hissi yerleşir. Onda en yüce olan, bu inandıkları şeyler olur. Çocukluğunu böylece geçirir ve böylece de yaşlanır. Bunu inkâr edenlerin hiçbirini de dinlemez.

Bununla beraber, ilmi olduğunu, üstünlüğünü, kadılık, fetva ehli, okutma, velilik, tanınmışlık veya vâlilik ve hükümetlik iddia edenin onların yücelttiklerini yücelttiğini, saygı gösterdiklerine saygı gösterdiğini, adaklarını aldıklarını ve kabirlere kesilen eti de yediklerini görür. Avam da (cahil halk), bunun İslam dini, dinin başı ve en uç zirvesi olduğunu zanneder. Âlimin veya âlemin bu yapmaya hiçbir delili olmayan münkerin vukusuna susması Kitap, sünnet ve eser ilmini bilen ehil olan birisi için uygun olmaz.

Bundan sonra bir misal verelim. O da "mecâbî" diye isimlendirilen, dinin zaruretlerinden haramlılığı bilinen bu vergilerdir. Bununla bütün diyarlar ve beldeler doldu ve duyanların inkâr etmedikleri sıradan bir olay haline geldi. Beldelerin en şereflisi, Ummul-Kura Mekke'de, haccını eda etmek isteyenlerden aldıkları vergilerle, vergi toplayanların elleri doldu. [21] haram

[21] Allah'a hamdederiz ki, hacılardan alınan vergiler kaldırıldı ve Mekke uzun zamandan beri bundan temizlendi.

belde de her türlü haram fiili yapıyor ve orada oturan üstün kişiler, âlimler ve hükkâm bunun inkârına susuyorlar. Âlimlerin hatta âlemin bir kısmının susması onun caizliliğine delil olur mu? Bunu en aşağı anlayışı olan bile söylemez.

Bununla beraber sana başka bir misal vereyim. Âlimlerin icmasıyla yeryüzünde ki en üstün yer olan Haramullah (Mekke).Hak yoldan sapan bazı câhil Çerkez krallarının dinde sonradan uydurdukları, kulların ibadetlerini ayıran, Allah'tan başkasının sayamayacağı fesatları kapsayan, tıpkı dindeki çeşitli milletler gibi Müslümanların ibadetlerini ayıran, lânetlenmiş şeytanı sevindiren bir bidat ve Müslümanları, şeytanların alay konusu haline getirdiği bu dört makam. İnsanlar buna sessiz kaldılar ve en uzak bölgeler ve beldelerden âlimler Mekke'ye geldiler. İki gözü olan bunu gördü ve iki kulağı olan herkes bunu işitti. Bu suskunluk acaba onun cevazlılığına delil olur mu? Bunu az bir bilgisi olan bir insan söylemez.[22] Yine kabircilerden sâdır olan bu şeylere susmaları caizliliğine delil teşkil etmez.

---

22 Kral Abdülaziz Âli Suud –Allah ona rahmet etsin- zamanında Mekke'ye girdikten sonra imamların ayrılığını ve çokluklarını kaldırdı ve namaz kılanları iki haremde (Mekke ve Medine) bir imam arkasında topladı. Bu ise hicri 1343 yılında gerçekleşti. Sonra tavaf alanı genişletilince Kâbe'de bulunan bu makamlar yıkıldı ve ondan bir eser kalmadı.

Şayet dersen ki: Madem ki imamlar büyük bir cehaletle onun inkârına sustular bundan, imamların delalet üzere birleştikleri ortaya çıkar.

Ben de derim ki: İcmanın hakikati: Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-' in ümmetinin müctehidlerinin asrından sonra bir emir üzerinde birleşmeleridir. Dört mezhep fıkıhçıları, bu batıl bir söz ve hakikatlere cahil olandan başkasının söyleyemeyeceği bir söz de olsa, ictihadı dört imamdan sonrasına çeviriyorlar. Onların iddialarına göre; dört mezhep imamından sonra asla icma yoktur ve soruya cevap verilmez. Bu bidat ve kabircilik fitnesi dört mezhep imamları zamanında yoktu.

Bunu doğruluyor ve diyorum ki: İcma ve onun vukusu bir illettir. Muhakkak ki, Muhammedî ümmet yeryüzünü doldurdu ve her yerde ve her yıldızın altında olmuşlardır. Mutlak âlimleri sayılamaz ve onların hallerinden birisi tamamlanamaz. Her kim İslam dininin yayılmasından ve Müslüman âlimlerinin çokluğundan sonra icmayı iddia ederse bu yalan bir iddiadır. Tıpkı muhakkik imamların dediği gibi.

Sonra, şayet onların münkeri bildiklerini ve inkâr etmedikleri ve bununla beraber inkârına sustukları farzedilse bile, onların susmaları caizliliğine delâlet

etmez. Şeriatın kanunlarından bilinmektedir ki, inkârın fonksiyonları (işlevleri) üçtür:

Birincisi: Elle inkârdır. Bu, münkerin giderilmesi ve değiştirilmesiyle olur.

İkincisi: Elle değiştirmeye gücü yetmemekle beraber dille yapılan inkâr.

Üçüncüsü: Diliyle ve eliyle değiştirmeye gücü yetmeyenin, kalbiyle yaptığı inkârdır.

Bunlardan biri bulunmazsa diğeri bulunmaz.

Bunun misali ise, din âlimlerinden birinin mazlumların mallarını alan vergi toplayanlardan birinin yanından geçmesi gibi. Din âlimlerinden olan bu şahıs, miskinlerin mallarını alana karşı bu münkeri ne eliyle ve ne de diliyle değiştirmeye gücü yetmiyor. Çünkü o, isyan ehli için alay konusu olur. İnkârın şartlarından ikisi ortadan kalkar. Sadece îmanın en zayıf noktası olan kalple inkâr kalır. Bu zorbanın aldığını görmesiyle beraber ona susan âlimi gören herkesin, onun el ve dille yapacağı inkârda özürlü olup, onun kalbiyle inkâr ettiğine inanması gerekir. Hüsnü zanda bulunmak din ehli hakkında Müslümanlara vaciptir. Mümkün olduğu kadar onlar için te'vil kaçınılmazdır. Kâbe'ye giren, dînî birleştirmeyi ayıran ve Müslümanların namazlarını dağıtan o şeytânî yapıları (dört makamı) görenler,

kalple inkâr dışında mâzurdurlar. Tıpkı vergi toplayıcılara ve kabircilere uğrayanlar gibi. İstidlal imamlarının katında vuku buldu ve inkâr edilmedi sözünü, üzerine icma edildi sonucunu çıkarmanın karışıklılığı bilinmiş oldu.

Karışıklılığın ciheti ise, "inkâr edilmedi" sözleridir ki bu, bilmediği bir şey hakkında konuşmaktır. Belki onu bir çok kalp inkâr etmiş, el ve dille inkârda özürlü olmuş olabilirler. Sen de yaşadığın zamanda görmektesin ki; ne kadar olaylar oluyor, ama sen elin ve dilinle onu inkâr edemiyorsun (onu değiştiremiyorsun). Ve sen onu kalbinle inkâr ediyorsun. Cahil de senin onu gördüğünü görünce şöyle der: "Falanca onun inkârında sustu, bir şey demedi. Bunu, suskunluğuna ya teselli bulmak ya da kınamak amacıyla söyler. Sükût ise bilene işaret etmez. Yine istidlaldeki karışıklık (eksiklik) şu şekilde bilinir: Falanca böyle yaptı, diğerleri de sustu.

İki yönden karışık (eksik) icma olur:

Birincisi: Kalanların susması falanın fiilini doğrular iddiası. Daha önce, susmanın onun doğruluğuna delalet etmediğini öğrenmiştin.

İkincisi: "İcmadır" sözleri. İcma, Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-' in ümmetinin müctehidleri-nin birleşmeleridir. Susan ise ne muvafakata ve ne de

hilafa nispet edilmez. Tâki net bir şekilde onun dili bunu ifade edinceye kadar.

Krallardan biri şöyle der: -Orada hazır bulunanlar onun işçilerden birini överler ve onların içinde susan bir adam vardır.- Malik sizin dediğiniz gibi demiyor. Dedi ki: Şayet konuşsaydı onlara muhalefet ederdin.

Yine her suskunluk rıza değildir. Bu kabul edilmez davranışları (münkerâtı), elinde kılıç ve mızrak olanlar, kulların kanı ve malları dilinin ve kaleminin altında olanlar tesis ettiler. Onların emaresi, onun sözünün ve kelimelerinin altındadır. Nasıl olur da, fertlerden biri istediğini korumasında güçlü olabilir?

Şirke ve ilhada (dinden çıkma) götüren en yüce vasıta, İslamı yıkmaya ve yapılarını harap etmeye en büyük vesile olan bu kubbe ve meşhedlerin çoğunluğunu –hatta hepsini- inşa edenler krallar, sultanlar, reisler ve emirlerdir. Ya onlara yakın olan veya âlim veya sûfi veya fakir, şeyh veya büyük; ölülere ziyareti, ismiyle seslenmeksizin ve ona tevessülsüz bir şekilde bilen insanlar ona dua etmez ve ondan bağışlanma dilemezler. Tâki onlardan bazılarının veya hepsinin nesli tükeninceye kadar. Onlardan sonra gelen nesil, üzerine bina inşa edilmiş, üzerine mumlar yakılmış, muhteşem halılarla döşenmiş ve üzerine perdeler takılmış, üzerine çiçekler ve güller atılmış bir kabir

bulurlar. Ve bunun kendilerine fayda vereceğine veya zararı kendilerinden def edeceğine inanırlar. Bekçilere gelirler ve onun falancadan zararı def ettiği ve filancaya fayda verdiği hususunda ölü üzerine yalan söylerler. Tâki onun fıtratına her türlü batılı sokarlar. Bunun içindir ki, nebevî hadislerde kabirleri ışıklandırana, üzerine yazı yazana ve üzerine bina inşa edene lânet olduğu sabittir. Bu konudaki hadisler çok geniştir ve bilinmektedir. Muhakkak ki bunun kendisinde ondan yasaklanmıştır. Sonra o, büyük bir ifsada (bozulmaya) bir vesiledir.

Şayet dersen ki: Allah Rasûlü -sallallahu aleyhi ve sellem-' in kabrinin üzerine büyük bir kubbe inşa edildi ve onda mallar harcandı.

Ben de derim ki: Durumun hakikati konusunda bu çok büyük bir cehalettir. Bu kubbenin inşası Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- tarafından değildir. Ne sahabe, ne tabiîn, ne de onlara tabi olanları, ne ümmetinin âlimleri ve ne de milletinin imamları tarafından inşa edilmiş değildir. Bilakis kabrinin üzerine yapılan bu kubbe, sonradan gelen bazı krallar tarafından inşa edilmiştir. Kral Mansur olarak bilinen Kalavûn es-Salihî'dir. 678 yılında inşa etmiştir. Bunu "Tahkîkun-Nusra bi-Telhisi Meâlimi Dâril-Hicre" adlı

kitabında zikretti. Bu ise devlet işidir ve delil değildir. Sonraki gelen öncekine tabi olur.

Kötülüğün iyilik, iyiliği ise kötülük olduğu, âlimlerin üzerine vacip olandan yüz çevirdikleri ve genelin meylettiklerine meylettikleri ve hevalarına uydukları ve bu artık genel bir ihtiyaç olduğu için ortaya çıkardığımız bu ise istediğimizin sonuncusudur. Bizler kaynaklardan ondan yasaklayanı ve mani olanı bulamadık.

Şayet dersen ki: Ölüler veya dirilerin, bir topluluk onlarla temas halinde iken bazı fiillerden gerçeküstü şeyler yapıyorlar ve bu ansızın beklemediği bir anda başına gelebiliyor. Bunlar "meczub" diye meşhur oldular. Kalpleri bu yaptıklarının inancına celbeden bu işlerin hükmü nedir?

Ben de derim ki: Allah lafzını ağızlarından düşürmemeleri ve dilleriyle söylemeleri ve onu Arapça lafzıyla çıkarmalarıyla "meczup" şöhret olmalarına elince: Onlar lânetlenmiş şeytanın askerlerinden olup şeytanların telbîs (aklı karıştırma) ve tezyîn (süsleme) elbisesini giydirdiği var olan eşeklerin en büyükleridir. Lafzul-Celâleyi (Allah lafzını) tek başına (Allah Allah) sözleriyle ondan haber vermeleri, onu söylemeleri ne kelamdır ve ne de tevhid(O'nu birleme)dir. Bu ancak Arapça lafzıyla çıkarmakla, bu lafzı şerifle (Allah lafzıyla) oyun oynamaktır. Sonra manalarından bir manayı

çıkarmaktır. Şayet yüce ve salih birisi “Zeyd” diye isimlendirilse ve bir topluluk ona “Zeyd, Zeyd” dese, o şahıs bunu alay, ihanet ve onunla eğlenme sayar. Özellikle de lafzın bozulmasında ziyadeye gittikleri zaman.

Sonra bir bak, Kitap ve sünnetten Allah lafzı tek başına ve tekrarsız gelmiş mi? Veya Kitap ve sünnette gelen zikirlerin, tevhid, tesbih (Subhânallah diyerek Allah’ı tenzih etmek) ve tehlil (La İlâhe İllallah demek) gibi ve bu zikirlerin Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-' in duâları, âilesinin ve ashabının duâlarının bu anırma sesinden ve bağırıp çağırmalardan boş olduğunu-uzak olduğunu görmedin mi? Sonra Allah lafzına İbnu Ulvan, Ahmed b. Huseyn, Abdulkadir ve Îdirûs gibi kimselerin isimlerini ekliyorlar. Bununla beraber Ali Rûman, Ali el-Ehmar ve bu ikisinin benzerleri gibi kabirlerin ehline zulümden kaçıyorlar.

Allah Subhânehû ve Teâlâ Rasûlü -sallallahu aleyhi ve sellem-' i ve gözde sahabelerini bu cahil ve sapıkların onları ağızlarına almalarından korumuştur. Onlar, cehâleti, şirki ve küfrü kendilerinde toplamışlardır.

Şayet şöyle dersen: Allah lafzını ağızlarından düşürmeyenler, kendilerine keskin âletler saplıyor, akrep ve yılan gibi hayvanlar taşıyorlar, ateş yiyor, ona elleriyle

dokunuyor ve ateş üzerinde debeleniyorlar; bu işler kerâmet zannediliyor.

Ben de derim ki: Bunlar şeytânî işlerdir. Bunlar sana ölüler için kerametmiş gibi gösterilir ve sen öyle zannedersin. Veya yaşayanlar için iyilik zannedersin. Bu sapık şahıs, adlarıyla çağırdıklarıyla yaratılışta ve işlerde Allah'a şirkler edinmiştir. Bu ölüleri, sen onları Allah'ın velî kullarından sayarsın. Hiç Allah'ın velî kulu (dostu) meczubun veya sâlikin, kendisini Allah'a şirk veya ortak koşmasına razı olur mu? Şayet bunu iddia edersen, muhakkak ki sen çok kötü bir şey ileri sürmüş ve onları müşrikler yapmış olursun. Ve onları –bundan tenzih ederiz- İslam ve din dairesinden çıkarmış olursun. Şayet onları razı ve mutlu bir şekilde Allah'a ortaklar edinirsen. Bu kerametlerin meczup, sapık ve müşriklere her türlü batıla tabi olan, Allah'a bir kere bile secde etmemiş olanlara âit olduğunu iddia etmiş olursun. Şayet bunu iddia edersen, kerametin müşrik, kâfir ve delilerin olabileceğini söylemiş olursun. Böylelikle de İslam'ın kurallarını, apaçık dinin kanunlarını ve kuvvetli şeriatını yıkmış olursun.

Bu iki emrin batıllılığını (hak olmadığını) anlamışsan, bunun şeytanın durumları ve tâğûtî fiiller olduğunu bilirsin. Ve iblisin amelleri olduğunu. Şeytanın kardeşlerine, kulları hak yoldan ayırmak için yaptıklarıdır.

Bir hadiste, şeytanlar ve cinlerin yılan şekline girebildikleri sabit olmuştur. Bunun vuku bulması bilinen bir şeydir. Meczupların ellerinde tuttukları ve insanların yılan olarak gördükleri onlar yani şeytan ve cinlerdir. Bu ise sihirdir ve çok çeşitlidir. Onu öğrenmek ise kolay değil, bilakis girişi çok büyüktür: O da Allah'ı inkâr etmektir. Allah'ın yücelttiği Kurân'ı tuvalet vb. yerlere girdirmekle yapılan bir ihanettir. Gözlerinde yücelttikleri ve meczupların hallerinden olan ve olağanüstü olarak gördüğü bu işler onu aldatmasın. Muhakkak ki sihrin fiillerde büyük tesiri vardır. İşte böyle sihirlerle insanların gözlerini boyuyorlar. Firavunun sihirbazları vadiyi yılan ve çıyanlarla doldurmuş, hatta Musa –aleyhisselâm-'ın içine bir korku düşmüştü.

Şeytani durumla sayılamaz. Deccalin getirdiği yeter. Aslolan Kitap ve sünnete uymak ve o ikisine muhalefet edene uymamaktır.

Allah'a hamd olsun. Anlattıklarımız burada bitmiştir. Salat ve selam efendimiz Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-' in, âilesinin ve ashabının üzerine olsun.

HİNDİSTAN'IN BÜYÜK ALİMİ

ŞEYH

SIDDÎK HASEN el-GANÛCÎ'NİN

FETVASI

-Rahimehullah-

Şeyh Sıddîk Hasen el-Kanûcî –Allah O'na rahmet etsin- şöyle dedi:

İlim ehli, her mekan ve zaman da insanları tevhidin ihlasına çağırmaya ve şirk çeşitlerinin birinde vuku bulmaktan kaçındırmaya devam etmektedirler. Fakat Allah Rasûlü -sallallahu aleyhi ve sellem-' in buyurduğu gibi şirk, siyah bir karıncanın karanlıkta yürümesi gibi, ilim ehlinden bir çoğuna gizli kalmıştır. İlmi gözden kaçırmalarına binâen bazı şirkte vuku buldular. Bu gözden kaçırmalar bazı üstatların eserlerinde, özellikle Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-' i, dört halifeyi ve diğer kral ve sultanları öven şairlerin beyitlerinde mevcuttur. Bu gâfil topluluktan bazen tüyler ürpertici ve kalpleri titreten, onu söyleyeni bir tarafa bırakın, okuyucusunun üzerine Allah'ın gazabının gelmesinden korkulan şeyler sadır olmuştur. Bunun sebebi ise bu gözden kaçırmalardan, cehalet ve gafletten başka bir şey değildir. Bazen de onların hallerinde ve sözlerinde onların başına gelir ve bu konulara girmemizin sebeplerini doğrulamıştır.

O sebepler şunlardır: Kabirlerin üzerine bina dikme ve onları yükseltme, üzerine kubbeler yapmak ve üzerini çok güzel örtülerle örtmek, üzerinde mumlar yakmak,

başında toplanma ve yanında boyun eğmek ve mütevazı olmak, ölülerden sıkıntıları giderme isteği ve onlara bütün samimiyetle dua etmektir. Bu olay ,öncekilerden sonrakilere miras kaldığı, sonrakiler öncekilere uyduğunda, şimdikiler öncekileri taklit ettiğinde bu iş ciddileşmiş, şerri çoğalmış, tehlikesi şiddetlenmiş, bölgelerden her bölgede, beldelerden her beldede, şehirlerden her şehirde, köylerden her köyde ve toplanılan her yerde bu ölülerden bulunmuştur. Yaşayanlardan bir topluluk bu ölülere inanmış, kabirlerine ihtimam göstermiş ve kendilerini ona nispet etmişlerdir. Şirke bulaşanların yanında bu olay sıradan bir olay ve akıllarının kabul ettiği, alışkın oldukları, zihinlerinin güzel gördüğü ve nefislerinin onunla mutlu olduğu bir olmuştur. Hatta bir çocukları dünyaya geldiği ve anlayış çağına ulaştığı zaman kulaklarına bu kabir ehlinin nidalarından (yakarışlarından) başka bir şey gelmez ve kabrin başından ayrılmadıkları ve onu ziyaret ettiklerini görür. Yine Ayakları kayan kimsenin o ölülerden birine duâ ettiğini, hastalanan kimsenin, onun şifasını isteyen âilesinin karşılık olarak o ölü için mallarından verdiklerini, hacet anında o kabrin sahibine tevessül ettiklerini, gömülmüş kimsenin başında –insanların mallarını çeşit çeşit hilelerle yiyen- kendini ona adamış ve yanında

duranlara, isteklerini tamamlamak için rüşvet olarak takdim ettiklerini görür.

Bundan sonra bu doğan çocuk büyüdüğü zaman, küçükken işittikleri ve gördükleri zihninde ve fikrinde ortaya çıkacaktır. Çünkü küçükken ki olaylar zihinde daha kuvvetli tesir eder. Onun içindir ki Hz. Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurur:

﴿*Her doğan fitrat üzere doğar. Ana-babası onu Yahudileştirir, Hıristiyanlaştırır ve Mecusileştirir.*﴾ [23]

Bu nebevî sırrı ve Hz. Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-' e âit olan bu ibâreyi iyi düşünmek gerekir. Basiretle onu tefekkür etmesi gerekir. Çocuk terbiyesini ilk üstlenen kişi onda tesir bırakır, ondan etkilenir. İlk olarak da kendisini ahlaklandıranların ahlakıyla ahlaklaşır. Ana-babası hayırlıysa hayırlı, şerliyse o da şerli olur. Ana-babasının yanından çıkan ve o şekilde terbiye gören çocuk, insanların da ana-babasının durumu gibi olduğunu görür. Çoğunlukla da vuku bulan, doğumundan sonra bildiği ve gittiği ilk yer, itikad edilen o kabirlerden bir kabir ve insanların ibtilâ edildiği o meşhedlerden bir meşhed olur. Bu kabirlerin yanında ziham, bağırma, çığlıklar, babadan veya başka büyüklerinden, yakarış ve duada bulundukları gözüne çarpar. Ana-babasından almış olduğu inancı ise onu

---

[23] Buhari ve Muslim

doğrular ve başka bir yüceltme olur. Özellikle de bu kabirlerin üzerinde çok nefis binalar, duvarlarının çeşitli renklerle süslü olduğunu, çok güzel kokuları, her tarafında mumlar, ışıklar ve kandillerin yakıldığını ve çeşit çeşit hilelerle insanların mallarını yiyen bekçiler gördüğü zaman. Onların ya-pabildiklerinin en iyisiyle bu işleri yücelttiklerini, insanların kalplerine korku girdirdiklerini, buraları ziyaret edenlerin büyük bir tazim içinde geldiklerini ve kötülüğün en alçağını, kötü hareketi-günahı zorla kabul ettirdiklerini görür. Bununla birlikte o miskin kabre ve içindeki yatana inancı artar. Orada yatanın menzilesinin azametine ve derecesinin yüksekliliğinin tasavvuruna zihni ulaşamaz. İşte o zaman, kalbine giderilmesi ancak Allah'ın tevfiği, hidayeti, lütfu ve inayetiyle mümkün olan fâsid (bozuk) inanç yerleşir. Ve Bu duygular içinde büyür gider.

İlim talebine başladığı zaman da –onlardan olan- ilim ehlinin çoğunun bu ölü hakkındaki itikatlarında hem fikir olduklarını bulur. Onların onu yücelttiklerini, onun sevgisini Allah katındaki en değerli hazine olarak saydıklarını, ve batıl işlerinde bunlara muhalefet edene karşı çıktıklarını ve şöyle dediklerini görür: "Muhakkak ki bu şahıs evliyalara inanmıyor ve de Salihleri sevmiyor." Bilakis her türlü ithamla onları suçladıklarını görür. Öyleyse ilimle meşgul olan bu şahıs muhakkak bu ölüler

için muhabbeti-sevgisi artar ve onlara olan inancı kalbinde yerleşir.

O şahıslardan birini, Allah'ın ona doğruyu gösterdiğini, hakka ilettiğini, Allah'tan gelenin anlayışına irşad ettiğini, kabirlerin yükseltilmesinin ve oraların kireçlenmesinin yasaklılığını öğrendiğini, onun için ışıklar yakılmasının (ışıklandırmanın) yasaklılığını), yükseltilmiş kabirlerin düzleştirilmesinin emrini, mescidleri putlar edinmeye engel olmaya, onlara yapılan duaların ibadet olduğunu anladığını ve ibadetin Allah'a has olduğunu, zorluk ve meşakkat anında Allah'tan başkasına duanın, Allah'tan başkasını yüceltmenin, hayırda ve şerde Allah'tan başkasına sığınmanın, kim olursa olsun, nebiler, dört halife, diğer sahabeler ve onlardan sonraki Müslüman gurupların arasını ayırmaksızın bunun böyle olduğunu, bunları öğrendiğini farzetsek bile ki bu şahıs nadirdir ve garip şazdır, çoğunluğu da Allah'tan onun açıklanmasını emrettiği şeyleri ketmeder (saklar). Hakkı söylemez susar. Bu saklama, ya geçerli bir özre binaen veya da selametin sevgisi, tehlikeden rahatlık ve sükûnete meyletme ve insanların genelinin arasında mevki ve makamının kalması sebebiyle Allah'ı ona vacip kıldığında ihmal etmeye binaendir. Fakat bu hal üzereyken onun ilmi onun için fitne, ceza ve onun aleyhine bir iş olur. Onun varlığı ve yokluğu birdir. Bilakis bunun varlığı, onlara

muvafakatı ortaya çıkardığı ve girdikleri yerlere girmesi sebebiyle daha çok zararı vardır. İnsanlar bu âlimin bu meselede onlarla birlikte olduğuna inanırlar. Burada, yasak etmede onun gibisinin sözleri karşılık görmez, kabul edilmez. Bunun aksine onlarla birlikte olmasını delil olarak getirirler. Gerçeği bütün çıplaklığıyla söyleyen ve ilim ehlinden tebliğ görevini üstlenen ne kadar da az!

Bunun içindir ki Allah onların ilimlerinden bereketi çekip aldı. Kendisinden sonrasını iflah etmeyen bir ortadan kaldırmayla yok ediyorlar.

İmam Şevkânî şöyle der: "Bu, hakkı bütün çıplaklığıyla söylemeyle meşgul olan ve tebliğ görevini üstlenen ne büyük şehirlerde ve ne de büyük yerlerde bazı şahıslardan başka kalmamıştır. Bu nâdir bulunan ferdin kıyamından, tevhidin ihlâsı için, muhalefet işlerden birinde vuku bulanların bazıları etkilenmiştir. Bazısı da bir şeyden etkilenmemiştir. Bu bakış açısı, bazı ilim ehline gizli kalmıştır. Teliflerinde ve şiirlerinde bunlar vuku bulmuştur. Onlar toprak tabakalarının altındalar ve takdim ettikleri hayır veya şerle geçip gittiler. Bize ise onlarla konuşmak yada nasihat etme yolu kalmadı. Fakat, onların içine düştükleri bu yanlışlığı açıklamamız bizim üzerimize vâciptir. Teliflerinin ve şiirlerinin içerdiklerinin, yaşayanlar için, falanca filanca kitabındaki veya filanca kasîdesinin Allah'ın kullarına

koyduğu şeriatına aykırı olduğunu açıklamamız bizim üzerimize vâciptir. Yine onların gelen delillere muhalif olduğunu, bunu işleyenlerin şirke ve küfür çeşitlerinden birine gireceğini açıklamamızda üzerimize vâciptir. Bunu da Allah'ın üzerlerine tebliği-beyanı vâcip kıldığı kimselerin de kitaplarında yazmaları ve en açık ibarelerle ondan sakındırmaları, en açık izahla ondan men etmeleri gerekir. Taki insanlar, şayet hakka dönmeleri için bir yol kalmışsa, onda vuku bulduklarında başlarına gelecekleri ve üzerlerine hüccet ikame edildiğini bilsinler. Âlim de, Allah'ın üzerine farz kılmış olduğu bu işi tamamlar. Böylelikle kendini kurtarmış ve özrü de ortaya çıkmış olur. [24]

Bu, doğuyu ve batıyı kaplayan büyük bidat ve çok büyük fitnede insanların bir çoğu vuku buldu. Yani ölüler hakkındaki inanç. İmanın yüzünü tırmalama ve İslam'ın takatini kesme haddine ulaştı. Kabirleri inşa etme, orada yatanların üzerine kubbelerin binasındaki üstünlük, daha önce zikrettiğimiz işlerde, en üstün vesilelerle, kabri ziyaret edenlerin önünde heybetlilik ve yüceltme gerektiren şeylerdir onun esası. Akıllılardan bir tanesinin bile, bu işin bozuk inançlar sonucu ortaya çıktığını, tevhidin ihlasını bozan fitnelerin vukusunu gerektirenlerin en önemlisi olduğunu inkâr etmeye gücü

---

[24] İmam Şevkânî'nin sözü buraya kadar.

yetmiyor. Her kim bu manada şekke düşer ve aklı kabul etmez ise, onun üzerine düşen izleme ve süreklиliktir. Bu izlemeye ve araştırmaya en yakın olan ise, bazı insanlardan bunun manasından soruşturması gerekir. Yani bu itikadın varlığı ortaya çıkar ve neredeyse herkeste bu anlattıklarımızı bulur. Bu makamda Şevkânî –Allah O'na rahmet etsin- bazı Abbasî halifelerinin tarihte varit olan bazı kıssalarını zikreder. Onu aynı lafzıyla zikrediyorum:

"Onlardan birine, uzak ülkelerin birinin elçisi gelir. O halife bir toplantı düzenler ve memleketin ileri gelenlerini orada toplar. Onları elçinin geçeceği yerlere yerleştirir. Sonra sayıları çok olan özel kişileri (üst tabakayı), halıları ve perdeleri çok güzel olan ve her şeyiyle zarif ve şık olan bir çeşit oturma odasında durdurur. Kendi de, son derece yücelik ve heybetiyle o oturma odasında yüksek bir yere oturur. Gelen elçi ise bir mekândan diğer bir mekâna ve bir topluluktan diğer bir topluluğa uğrayarak tâki o oturma odasına varıncaya kadar bu şekilde devam eder. Her uğradığı yerin heybet çekicilikle dolduğunu ve her yönden üstünlük ve celaletle bu oturma odasının donatıldığına şâhit olur. Halifenin iki özel adamı bu sırada elçiye eşlik etmektedirler. Böylelikle halifenin odasına ulaşırlar. Bu odanın madeni mücevherlerden nefis taşlarla, gümüş ve altınla süslendiğini, buhurlukların ışıldadığını ve çok

güzel kokuların etrafa yayıldığını, halifeye baktığında ise son derece mükemmel bir elbise giydiğini görür. Bu miskin elçi, halifenin üzerinde bütün bunları gördüğünde eliyle ona işaret ederek şöyle der: "Bu Allah mı?" Derler ki: "Hayır, bilakis o, Allah'ın halifesidir." [25]

Yine Şevkânî şöyle der:

-Allah seni doğru yoluna iletsin-, yüceltmeden ve heybetten bu miskinin hangi hale ulaştığına bir bak! Yine Allah'tan gelen, kabirlerin yükseltilmesi, onun kireçlenmesi, ışıklandırılması vb. şeyleri yasaklamasının beliğ hikmetine bir bak! Bu merhum milletin Nebisinin ondan yasaklamasına rağmen –gerektiğinin aksine ve vâcip olanın tersine- her türlü mübalağayla onu büyümesine, hatta vefatından önce hastalığındaki son sözünün: ﴿*Kabrimi mescid edinmeyin. Peygamberlerinin kabirlerini mescidler edinen Yahudi ve Hıristiyanlara Allah lânet etsin!*﴾ olmasına rağmen, doğusuyla-batısıyla dünyanın her yerine bu şerrin kapılarını açmalarına büyük bir taaccüple şaşıyorum! İnnâ Lillâhi ve İnnâ İleyhi Raciûn. (Biz Allah'a âidiz ve yine O'na döneceğiz.) [26]

Bu amelde Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-' in en büyük ihtimamından biri de, yükseltilmiş kubbeleri ve

---

[25] Şevkânî'nin sözü burada bitti

[26] İmam Şevkânî'nin sözü burada bitti.

üzerine bina yapılmış kabirleri bir tarafa bırak,hatta yükseltilmiş kabirlerin yıkılması için ehli beytinden ve kabilesinden birini göndermesidir. Sahih de geldiği gibi: Hz. Ali –Allah O'ndan razı olsun- Ebul-Heyyâc el-Esedî'ye şöyle der: *"Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-' in beni görevlendirdiği şeye seni görevlendireyim mi? Yükseltilmiş hiçbir kabri tesviye etmeden (düzeltmeden) ve hiçbir heykeli kırmadan bırakma!"*[27]

Kâfir birinin kabrini bir tarafa bırakın, hatta mü'min bir kimsenin kabrinin düzeltilmesi ve yerle bir olması hakkında gelen hadisler pek çoktur. Velev ki kabrin sahibi âlim, şeyh veya veli de olsa hadisin umumuna göre hüküm aynıdır. Yine sahabeden bir çoklarından, kabirlerin üzerine yazı yazılmasının, kireçlenmesinin ve ışıklandırmanın yasaklılığına dair pek çok haber gelmiştir. Şevkânî bir çok eserinde bunları zikretmiştir.

Sonuç olarak, sonrakilerin şiirlerinde, kitaplarında,hutbe veya risalelerinde inanılması caiz olmayan şeylerde üzerimize düşen, içerdiğine ve hak ettiğine göre hükmetmemizdir. İnsanlara bunu açıklamamız gerekir. Onunla ameli ve ona itimadı sakındırmalıyız. Söyleyenin işini mümkün olan teville beraber Allah'a bırakmalı, aklın kabul ettiği ve anlayışın reddettiği mazeretleri ortaya çıkarmaktır. Allah

---

[27] Sahihi Muslim.

Subhânehû bizi bundan başkasıyla mükellef tutmuyor ve ondan başkasını bizim üzerimize vâcip kılmıyor. Şeyhimiz büyük âlim Şevkânî'nin belirttiği gibi.

Hiç şüphe yok ki bu işler tevhidin ihlasına muhaliftir ve şirkte vuku bulmayı gerektirir. İster Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-' in kabriyle, isterse ümmetinden birinin kabriyle alakalı olsun, ondan yasaklama ve tehdit vardır. Şayet ilimde ve amelde en büyük mevkie bile sahip olsa bu durum aynıdır değişmez. Bizim üzerimize düşen tebliğden başkası değildir. Bu anlattıklarımız hidayeti olan için yeterlidir. Her kim, bu konuda daha fazla bilgi isterse imam Şevkânî'nin kitaplarına müracaat etsin.

Hamd âlemlerin Rabbı olan Allah içindir. Salat ve selam Rasûlü Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-' in, âilesinin ve sahabesinin üzerine olsun.

İLÂVELER

1 Numaralı İlâve

Niçin Allah'a yapılan dua, ibadet, O'ndan başkasına yapılan dua ise şirktir?

İbadetin hakikati: İtaat etme, boyun eğme, sevgi ve bağlanmanın en üst noktasıdır. Muhakkak ki dua, kalbin ve lisanın tabiridir. Müslüman dua ettiği zaman bu hakikatleri tabir eder. Hacetini ve fakirliğini hissederek O'na yönelip, Allah'ın kendisini duyduğunu, gördüğünü ve kendisinden başka O'na dua edenleri duyduğunu, gördüğünü, dillerin O'na farklı gelmediğini, O'nun katında seslerin karışmadığını, dillerden süzüleni işiten ve kalplerdekini bildiğine itikad eder. O, Rabbine dua ettiği zaman ona icabet etmesini temenni eder. Çünkü o, ona icabet etme kudretine ve aynı anda Allah'a dua edenlere icabet edebileceğine yakînen îman eder. Bununla beraber, dua edenlerin konumları ve istekleri farklı bile olsa. Dua eden bu hal içerisinde kalbi O'na itaat eder, boyun eğer ve O'na en üst seviyede bağlanır.

Bunun içindir ki hadisin, duanın ibadet olduğunu veya duanın ibadetin ta kendisi olarak vasfetmesi garip değildir. Yine Allah Teâlâ şu sözünde duayı ibadet olarak isimlendirmiştir.

﴾*Bana ibadet edin ki size karşılığını vereyim. Bana ibadet etmekten kibirlenenler, zelil olarak cehenneme gireceklerdir.* [28]﴿

Yine Allah Teâlâ duayı din olarak isimlendirmiştir. Şöyle buyurur:

﴾*Gemiye bindikleri zaman, dini Allah'a hâs kılarak O'na yalvarırlar; fakat onları karaya çıkarıp kurtarınca, hemen Allah'a şirk koşarlar.* [29]﴿

Allah Subhânehû kullarına ibadetlerden başkasını emrettiği gibi duayı da emretmiştir. Allah Teâlâ şöyle buyurur:

﴾*Rabbinize yalvararak ve gizlice duâ edin.* [30]﴿

Allah Teâlâ şöyle buyurur:

﴾(Ey Muhammed!) *Kullarım sana benden sorarlarsa, ben, şüphesiz onlara yakınım. Bana duâ edenin, duâ ettiği zaman, duâsını kabul ederim; o halde, onlar da benim davetimi kabul etsinler ve bana inansınlar. Ola ki doğru yolu bulurlar.* [31]﴿

---

[28] Mü'min Sûresi: 60
[29] Ankebut Sûresi: 65
[30] A'raf Sûresi: 55
[31] Bakara Sûresi: 186

Duâ, onunla olur ve duâ eden daha önce zikrettiğimiz Allah'ın ulûhiyyet özelliklerini ve Allah'ın sıfatlarını duâsıyla birlikte zikreder. Bu sebepten dolayı Allah'tan başkasına yaptığı duâsı –bu durumdan- şirktir.

Putlara tapan, yıldızlara, meleklere veya cinlere duâ ettiği zaman, Hristiyan birisi Meryem'e –Allah'ın selamı O'nun üzerine olsun- veya iki kutsala duâ ettiği zaman, müslümanlardan cahil biri de, yanında olmayan Salih bir kula veya kabirdeki ölüye duâ ettiği zaman, bu üçünün hepsi de, putperesti, Hıristiyanı ve Müslümanlardan cahil olanı duâları anında duâ ettiklerine karşı hacetlerini ve fakirliklerini hisseder ve duâ ettiklerinin kendilerini duyduklarına ve seslerin onun yanında karışmadığına, hallerini bildiklerine ve dillerinin söylediğini duyduklarına inanırlar. Onlar, ona duâ ettikleri zaman onlara ve onunla birlikte duâ edenlerin hepsine icabet edeceğine yakînen inanırlar. Aynı anda, farklı mekânlarda dua eden, bu hal içerisinde kalbinde duâ edileni yüceltme, boyun eğme ve bağlılık hisseder. Bu işaret ettiğimiz sıfatların hepsi ulûhiyyet özelliklerindendir.

Duanın bu münasebette ve sıfatta duanın ibadetin hakikati (gerçeği) olduğunu öğrenmişsen, dua edenin dua ettiği zaman kendisinin duasına icabet edeceği ile, kendisi ile Allah arasında vasıta olacağına,

ona şefaat edeceğine veya Allah'a yaklaşabileceğine inanması arasında bir fark yoktur.

Allah Teâlâ müşrikler hakkında şöyle buyurur:

﴿(O müşrikler) *Allah'ı bırakarak, kendilerine zararı da faydası da dokunmayan şeylere ibadet ederler ve "bunlar , Allah katında bizim şefâatçilerimizdir" derler.*﴾ [32]

Onlar hakkında şöyle buyurur:

﴿*Bilesin ki, hâlis din Allah'ındır. O'ndan başkasını "biz onlara, ancak bizi Allah'a daha çok yaklaştırmaları için ibadet ediyoruz" diyerek dost edinenler ise, Allah, onların ihtilaf ettikleri hususlarda, aralarında elbette hüküm verecektir.* [33]﴾

Allah Teâlâ onların bu hüccetlerini şu sözüyle reddediyor:

﴿(Ey Muhammed! Müşriklere) *de ki: "Allah'tan başka ilâh olduğunu iddiâ ettiğiniz şeyleri çağırın. Onlar sizden sıkıntıyı ne kaldırabilirler, ne de* (başka birisinin üzerine) *çevirebilirler. Oysa onların* (ilâh olarak) *çağırdıklarında Allah'a en yakın olanı bile tâat ile Rablarına daha yakın olmak için vesile ararlar ve O'nun rahmetini diler azâbından korkarlar.*﴾ [34]

---

[32] Yûnus Sûresi: 18
[33] Zumer Sûresi: 3
[34] İsrâ Sûresi: 56-57

Allah Teâlâ onlara dua edenlerin müşrik olduğunu, ister meleklerden veya isterse evliyadan olsun hepsinin Allah'a muhtaç olduklarını, O'na vesile ve Salih amelle yakınlaşma istediklerini, rahmetini dilediklerini ve azabından korktuklarını haber vermiştir.

Bunun içindir ki, Kur'an'ın bir çok yerinde sayılamayacak kadar şirkin O'nunla birlikte Allah'tan gayrisine dua olduğu haberinin tekrarlanması garip değildir.

Allah Teâlâ şöyle buyurur:

﴿*Şüphe yoktur ki mescidler, Allah'a mahsustur. Bu itibarla oralarda, Allah ile beraber başkasına da kulluk etmeyin. Zira Allah'ın kulu* (Muhammed)*, O'na ibadet etmek için kalkınca, etrafında neredeyse kümeleşiveriyorlar.*

(Ey Muhammed!) *De ki: "Ben, sadece Rabbime ibadet ediyorum ve hiç kimseyi O'na ortak koşmuyorum."*

Ve de ki: "Ben size ne zarar verebilirim; ne de iyilik edebilirim."[35]﴾

Allah Teâlâ şöyle buyurur:

---

[35] Cîn Sûresi: 18-21

﴾*"Allah'ı bırakıp da sana faydası da zararı da dokunmayacak başka şeylere duâ edip yalvarma; eğer bunu yaparsan, zâlimlerden olursun."*

(Bana denildi ki:) *"Eğer Allah sana bir sıkıntı verirse, yine O'ndan başka o sıkıntıyı giderecek yoktur. Eğer sana bir hayır murad ederse, O'nun lûtfunu geri çevirecek yoktur. O hayra da, kullarından dilediği kavuşur. O, çok bağışlayıcıdır; çok merhametlidir."*[36]﴿

Allah Teâlâ şöyle buyurur:

﴾(Ey Muhammed! Onlara) *de ki: "O halde bana söyler misiniz, Allah bana bir zarar vermek isterse, sizin Allah'tan başka yalvardıklarınız, O'nun zararını benden giderebilirler mi? Yahut Allah bana bir rahmet murad etse, onlar O'nun rahmetini tutabilirler mi?*

Ve yine de ki: "Allah bana yeter. Tevekkül edenler, yalnız O'na tevekkül ederler."﴿ [37]

Fakat garip olan, bu işin bu kadar açıklılığına rağmen, bunun Müslümanlardan büyük bir topluluğa gizli kalması, bilakis, özellikle de ilim ve salaha müntesip olanlara. Bundan daha garip olanı da, ilime müntesip

---

[36] Yûnus Sûresi: 106-107
[37] Zumer Sûresi: 38

olanlardan bazılarının apaçık olan bu işte mücadele etmeleridir.

Bir keresinde, haceti olan bir şahsı kabir sahibine şöyle dua ederken işittim: "Ey Fulan! Beni kime bırakıyorsun?

Bununla beraber, tevhid ve ibadetin ihlâs yari olan Allah'ın en yüce evinde bir topluluğun Allah'a duayı bırakıp, ihmal edip, O'ndan gayrı Salih kullara dua ettiklerini, tavaf edenlerin bazıları duymaktadır. Allah yardımcımız olsun.

Müslümanlardan olan bu cahiller, Allah'ın katında cehaletle affını diliyorlarsa, ilime müntesip olanların hali nice olur?!

﴾*İnsan her şeyden çok mücadelecidir* [38]﴿ âyetiyle Allah doğruyu söylemiştir. Arap yarımadasında bulunan, biraz önce vasfettiğimiz bu işleri İslam âleminin bunu uyguladığını delil getirerek, ilme intisap olan birinin, "Allah'tan başkasına dua etmek şirk değildir" iddiasına yardım etmek için, hak olmaksızın, bundan daha açık bir mücadele var mı?

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurur:

﴾*Şeytan Arap yarımadasında kendisine tapılmasından ümidini kesmiştir…*﴿ Bunun manasını, şirkin Arap yarımadasında

[38] Kehf Sûresi: 54

olmadığını, madem ki ölülerden ve hazır olmayanlardan, Allah'tan gayrisine dua etmek Arap yarımadasında devam etmektedir, onun görüşüne göre şirk değildir, şeklinde tevil etmişlerdir.

Bu mücadele eden miskin, Arap yarımadasında putlara tapılacağını haber veren apaçık sahih hadislerin cehaletiyle mazur görülse bile, vuku bulan bu zikrettiklerimizin cehaletiyle mazur görülmez. Ve yine, tarihin kaydettiği, onların yarımadasında Arabın, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-' in vefatından sonra dinlerinden dönmeleri, sahabeyle –Allah onlardan razı olsun- savaşmaları, onları öldürmeleri, onların mallarını ganimet olarak almaları, kadınlarını çalmaları ve harpte müşrik muamelesi yapmaları. Zıtlık veya vuku bulanı arz etme iddiasıyla Allah ve Rasûlü -sallallahu aleyhi ve sellem-' e yalana sebep olan, bozuk temelini Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-' in hadislerini bazısını bazısına vurarak ve vuku bulana zıt olan bu miskinin mücadelesini desteklemekten Nübüvvet makamına yönetilen böyle kötü edep ve cehalet olur mu?!

Yüce olan Allah'tan başkasında güç ve kudret yoktur. Rabbimiz, bize hidayet ettikten sonra kalplerimizi saptırma. Katından bize rahmet ver. Muhakkak ki sen kullarına karşılıksız çok çok verensin.

2 Numaralı İlave

Tekfir Meselesi

"Gaiblerden veya ölülerden, Allah'tan gayrısına dua eden müşrik olur" ibaresi ilim ehlinin sözünde geçmiştir. Bu sözün zahiri, İslam milletinden dışarı olduğunu ve müşriklere yapılan muamelenin uygulanması gerektiğidir. Fakat bu zahir, onlardan kastedilen değildir. Bununla, şartların var olmasından ve manilerin mevcut olmamasıyla şerî kanunları gözetmeksizin şahısların tekfirini kasdetmiyorlar. Meydana gelen olaydaki onlarla ve bu sakıncalı misaldeki gibi bunda vuku bulan müslümanların hepsiyle beraber olan muamelelerini delil getirerek onlar o fiili yapanları değil, fiili vasfetmişlerdir.

Bu fiiliyle kıble ehlinden ayrıldığını, İslam milletinden çıktığını, onun müşriklerden olduğunun hükmedilmesi ve onlara yapılan muameleyle davranılması gerekmez. Bunu gerekli kılan mezhebin mezhep olmadığı karara bağlanmıştır.

Bazı liderlik ve üstün ehlinden bazılarının bu vasfedilenlerde vuku bularak, delilin onlara gizli kalması veya hüccetin onlara ulaşmasıyla veya şüpheye

kapılmaları, onların küfürde veya şirkte vuku bulmaları sebebiyle onlara küfürle hükmedilmez. Tıpkı Havariler de meydana geldiği gibi. Onlar şöyle demişlerdi: "Senin Rabbin güç yetirebilir mi?" Yine İsrail oğullarından birinin oğullarına dediği gibi: " Ben öldüğüm zaman, beni yakın. Allah'a yemin olsun ki, şayet Allah takdir ederse âlemlerden hiç birine azabı etmediği gibi azab eder. Allah birini gönderdi ve ona sordu: Bunu yapmana sebep neydi? O şöyle der: Senin korkun ya Rab. Allah'ta onu bağışladı."

Böyle bazı şeyler sahabe, tabiîn ve imamlar içinde cereyan etmiştir. Fiile yapılan hüküm küfürdür, fakat ondan onu yapanın tekfiri gerekmez. Veya o fiilin fısk olması sahibinin fâsık olmasını gerektirmez. Veya bidat ise failinin (onu yapanın) bidatçi olmasını gerektirmez. Bu, tekfiri hak etmeyeni tekfir edene şiddetli tehdidin gelmesinden dolayı kaçınılması gereken bir konudur.

Bunun gibi şirkte vuku bulan Müslümanlardan olan cahiller, cehalet sebebiyle özürlüdürler. Şayet, onun şirk olduğunu, İslam dinine muhalif olduğunu bilselerdi, velev ki İslam'ı terk edip kâfir olması için kılıcı boynuna dayasalar, İslam'dan çıkmak yerine ölümü tercih edip kâfir olmayı terk etmesi bunu tekid etmektedir. Fakat çok tehlikeli olan, ibadetin hakikatini, tevhid şirk arasındaki farkı, bu konuda Allah'ın apaçık âyetler

indirdiğini bilen âlimlerin, yakınlıktan veya bu tehlikeli emri ihmalinden dolayı susmasıdır. Bundan daha tehlikeli olan ise, bu konuda mücadele eden, insanları aldatmak, şirk amelleri onlar için süslemek, günâh hayallerle ve batıl şüphelerle insanları Allah'ın yolundan uzaklaştırmaktır. İstenilen ise, yapılana hükmetmek ile yapana hükmetmek arasındaki farktır. Fiilin küfür olması, onu yapanın kâfir olmasını gerektirmez.

Âlimlerden biri, muhaliflerinden biriyle tartışırken ona şöyle der: "Ben seni tekfir etmiyorum. (Sana, sen kâfirsin demi-yorum.) Fakat ben, senin söylemiş olduğunu dersem kâfir olurum.

Yani, ben itikad ediyorum ki bu söz küfürdür. Şayet dersen kâfir olursun. Ama sen bunun küfür olduğuna ya cahillikten ya da tevilden dolayı itikad etmiyorsun. Bu yüzden sana küfürle hükmetmiyorum.

Tevhid ve şirki açıklayan bu ve benzeri risaleleri okuyanların, içeriğinden dolayı, haktan ayrılmalarından korkarak bu uyarı gerekli oldu. Olur ki, okuyucu uyarması gereken bunun gibi ibarelere rast gelir, manasının anlaşılır gelmemesi, anlayışın kıtlığı, basiretinin eksikliği, adetlerin güçlülüğü, âlimlerin haberdar etmedeki eksikliği, şeytanın insan ve cinlerden olan avânelerinin tuzağı ve İslam'dan uzaklılığı sebebiyle bu

şirklerin benzerlerinde vuku bulan müslümanların avamını tekfir eder.

Öğrenim görmüş kimselerin üzerine düşen görev, avama (cahil halka) nasihat etmek, onlara hakkı açıklamak, hikmet ve öğütle onları davet etmek ve en güzel olanla onlarla mücadele etmesidir. Yaşadığı toplumdanmış gibi görünmelidir. Onların fikirlerine ve düşüncelerine akılla baskı uygulamalı ve onların zihinlerine tesir ederek rahmet ve şefkat hissiyle onların hidayetlerine (doğru yolu bulmalarına) hırslı olmalıdır.

Allah Teâlâ: ﴿*Sıkıntıya uğramanız kendisine ağır gelen, size düşkün, mü'minlere karşı müşfik ve merhametli*﴾ sözüyle vasfettiği Nebisi -sallallahu aleyhi ve sellem-' i hayırlar ile kuşatsın ve O'nu huzurdan ayırmasın, salat ve selam O'nun üzerine olsun.

3 Numaralı İlave

İdaratul-Va'z vel-İrşad' a yönetilen soru ve onun cevabı

Soru: Bizler bir gurup gençleriz. Köyümüzde bir kabir var ve bu kabrin seyyid Hamiş isminde bir veliye ait olduğunu iddia ediyorlar. Bu kabir yüzyıllardan bu

yana köy ehli için fitne olmaya devam etti. İmam Sana'ni'nin (Tathirul-İtikad) kitabında vasıf ettiği kurban kesme, adak adama ve yardım isteme gibi ibadetleri ona takdim ediyorlar. Köy ehlini kabri yıkmaya ikna etmeye uğraştık ama kabul etmediler ve bizim zıddımıza mutaassıp oldular. Hükümetten kabrin yıkılmasını talep ettik bizi dinlemediler. İçimizden bazıları Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in: ﴾*Yükseltilmiş hiçbir kabri tesviye etmeden (düzleştirmeden) bırakma*﴿ ve ﴾*Sizden herkim bir münker görürse onu eliyle değiştirsin…*﴿ emrine icabet etme gereğiyle köy ehlinin gaflette olduğu bir zamanda kabri yıkma fikrini ortaya attı. Görüşünüz nedir? Bize doğru yolu gösterin. Allah ecrinizi versin.

Cevap: Cihat, iyiliği emretme, kötülükten yasaklama, insanların hidayetini isteme, Allah'ın kelimesinin üstün olmasını dileme haddi zatında sınır değildir. Mükellifin zannı galibince onunla kıyama kalkmak hedefini – amacını gerçekleştirmeyecek ve daha büyük şerlere yol açacaksa o zaman onu yapmaz.

Allah Teala şöyle buyurur:

﴾Müşriklerin Allah tan başka yalvardıkları putlara sövmeyin ki, onlar da haddi aşarak bilmeden Allah'a sövmesinler.[39]﴿

Allah Subhanehu ve Teala Nebisi -sallallahu aleyhi ve sellem-'i ve ashabını müşriklere ve onların putlarına sövmeyi yasaklamıştır, şayet o Allah'a sövmekle neticelenecekse.

Bu durumda ise genelde bu kabrin yıkımı şer ve fitne ile sonuçlanacaktır. Hedefe ulaşılmayacaktır. Köyünüzün ehli ve hükümet onun binasını yenileyecektir. Köy ehlinin de kabre bağlı olan taassupları (bağlılıkları) artacaktır. Tıpkı bu durumlarda alışa gelmişin meydana gelmesi gibi.

Bizler, sizlerin davette hikmet ve güzel öğütle insanlara açıklayarak çalışmanızı, Allah'a sığınıp O'na çağırmanızı tavsiye ederiz. Allah sizlerden ihlas ve niyetinizin doğruluğunu gördüğünde sizler için kalpleri açacak yeni nesiller sizin davetinizle kanaat getireceklerdir. O zaman köy ehli o kabri seçecek, şirkten kurtulacak ve tevhide çağırana icabet edeceklerdir.

Nebiniz -sallallahu aleyhi ve sellem-' in peygamber olarak gönderildikten sonra 13 sene kavmine

---

[39] Enam Suresi: 108

sabrettiğini hatırlayın. Kâbe'de 360 tane put görmesine rağmen, Allah'ın yüce evini tavaf ediyor ve ona doğru namaz kılıyordu. Tâ ki Mekke'nin fethiyle Allah O'na yardım edene kadar. Mekke'ye muzaffer ve apaçık hüküm O'nun olarak girmiştir. Ve Kâbe'yi putlardan temizlemiştir.

Başarı Allah'tandır.